БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

№ 3 (8835)
ЯНВАРИИН
4
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

Сэн 20 мүнгэ

ТАСС-эй фотохронико.

ТАСС-эй МЭДЭЭСЭЛ

„Һара тээшэ космическа ракетын табигдаһан тухай"

1957—1958 онуудта Советскэ Союз ракетэ бүтээлгын талаар томо амжалтануудые туйлаа. Дэлхэйе тойрон дабшадаг советскэ хэмэл одонуудай табигдаһан ушар космическа ниидэлгэнүүдые хэхэ, наранай системын бусад одонуудта хүрэжэ ошохын тулада материалнуудые суглуулха арга олгоһон байна.

СССР-тэ хэгдэжэ байдаг научно-шэнжэлэлгын, туршалгын-конструкторска хүдэлмэри Газарые тойрон дабшадаг хэмжүүр болон шэгнүүр ехэтэй хэмэл одонуудые байгуулха хэрэгтэ зорюулагдаһан байха юм. Советскэ гурбадахи хэмэл одоной шэгнүүр 1327 килограмм болодог гэжэ мэдээжэ байна бшуу.

Бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ уласхоорондын жэлэй программын ёһоор, 1957 оной октябриин 4-дэ дэлхэйе тойрон дабшадаг дэлхэй дээрэхи түрүүшын хэмэл одые амжалтатайгаар табихада, мүн советскэ удаадахи томо хэмэл одонуудые табихада секунда соо 8 километр ябаха түрүүшын космическа скорость туйлагдаа һэн.

Советскэ эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй саашадаа зохёон байгуулхы хүдэлмэри хэһэнэй ашаар мүнөө үедэ олон шата дамжан һүрхэ ракетэ байгуулагдаа. Ракетын һүүлшынгээ шатада һүрхэдэнь секунда соо 11,2 километрын хоёрдохи космическа скорость туйлагдажа, одо мүшэнүүдэй хоорондо ниидэхэ арга боломжо олгохо байна.

1959 оной январиин 2-то СССР-тэ һара руу шэглүүлэгдэн космическа ракетэ табигдаа. Олон шата дамжан һүрэдэг космическа ракетэ тоолон тодорхойлжо үзэһэнэй ёһоор траекторидо гаража һара тээшэ шэглэн ябаа. Багсаамжын мэдээнэй ёһоор, һүүлшынгээ шата дээрэ ракетэ хоёрдохи таатай космическа скорость абаа. Ракетэ саашаа дабшахадаа Советскэ Союзай зүүн хилые алхан гараад, Гавайска аралнууд дээгүүр саашаа гараад, Номгон океан дээгүүр дабшан Газарһаа улам холодожо ябана.

Январиин 3-да, Москвагай сагаар 3 час 10 минутада һара тээшэ дабшаха замдаа ракетэ Суматра аралай урда талын хуби дээгүүр, 110 мянга шахуу километр Газарһаа дээгүүр гараха юм. Улам нарижуулан тодорхойлогдожо байһан даб дээрэхи багсаамжын ёһоор космическа ракетэ 1959 оной январиин 4-нэй 7 час багта һара шадар хүрэжэ ошохо байна.

Космическа ракетын һүүлшын шата, түлишэгүйгөөр 1472 килограмм шэгнүүртэй. Дээрэнь түхеэрэгдэһэн тусхай контейнер соо доро дурсагдаһан научно-шэнжэлэлгэ хэхэ шэнжэлгын аппаратура тодхогдонхой:

— Һарын суранзата полиие тодорхойлхо;
— Газарай суранзата полиие космическа туяануудай газаа тээ шэнжэлжэ үзэхэ;
— Космическа гэрэлтэлгын фотонуудые бүридхэлдэ абаха;
— Һарын радиоактивна байлгые тодорхойлхо;
— Космическа туяаталгын үедэ хүндэ ядронуудай хубаарилгые шэнжэлхэ;
— Одо мүшэнүүдэй хоорондохи бодосуудай газай зүйлнүүдые шэнжэлхэ;
— Наранай корпускулярна туяаталгые шэнжэлхэ;
— Метеорно бодосуудые шэнжэлхэ.

Космическа ракетын һүүлшынгээ шатада дабшалгын хойноһоо ажаглаха иимэ зүйлнүүд тэрээн дээрэ тодхогдонхой:
— 19,997, 19,995 мегагерц хоёр частотатай, 0,8 болон 1,6 секундын турша соо телеграфна дамжуулга хэжэ байдаг радиопередатчик;
— 19,993 мегагерц частотатай, 0,5—0,9 секундын турша соо телеграфна дамжуулга хэдэг радиопередатчик, энээгээр научно-шэнжэлэлгэнүүдэй мэдээнүүд дамжуулагдажа байха юм;
— 183,6 мегагерц частотатай радиопередатчик, энээгээр ябадалайнь параметр хэмжэгдэхэ, научна мэдээсэлнүүд газар хүрэтэр дамжуулан үгтэхэ юм;
— Хэмэл кометын натриевэ үүлэ тогтоохо тусхай аппаратура.

Хэмэл кометые ажаглажа, тусхай светофильтрээр хангагдаһан оптическа түхеэрэлгээр фотографировалжа болохо байна.

Хэмэл комета январиин 3-да тухайлхада Москвагай сагаар 3 час 57 минутада бии болоод, Альф-Волопас, Альф Дева, Альф Вес гэжэ одонуудай гурбалжанай тэг дунда 2—5 минута шахуу саг соо харагдаха байна.

Космическа ракетэ дээрэ Советскэ Союзай гербтэй, иимэ бэшэгтэй вымпел бии:

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз. 1959 оной январь».

Научна, хэмжэлгын аппаратурын шэгнүүр питани болон контейнертээ хамта 361,3 килограмм юм.

Советскэ Союзай элдэб нютагуудта байгуулагдаһан научна хэмжэлгын станцинууд одо мүшэнүүдэй хоорондохи түрүүшын ниидэлгын хойноһоо ажаглалта хэжэ байна. Траекторинь хэмжэлгын мэдээнүүдээр электронно тоололгын машинануудаар тодорхойлогдоод, координационно-тоололгын тусхай центртэ автоматическаар дамжуулагдаха юм.

Хэмжэлгын үрэ дүнгүүдые согсолоод байхада, космическа ракетын ябаса тухай мэдээн абтаха, научно-шэнжэлэлгын хэгдэжэ байһан одо мүшэнүүдэй хоорондохи участогууд тодорхойлогдохо болоно.

Замбуулин огторгойн угаа ехэ нюусань хүндэ бүри ойлгосотой болошо үгэхэ. Хүн хадаа удахагүй ондоо одо мүшэнүүдтэ ошожо шадаха болошо байна бшуу.

Одо мүшэнүүдэй хоорондо ябаха шэнэ ракетэ бүтээһэн научно-шэнжэлэлгын институдуудай, конструкторнуудай бюрогой, заводууд болон туршалгын организацинуудай коллективүүд энэ ракетэ табилгаяа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездэ зорюулаа.

Космическа ракетын ябаса тухай мэдээнүүдые Советскэ Союзай бүхы радиостанцинууд хододоо дамжуулха байха.

Кремль соо шэнэ жэлые угталга болоо

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительство Кремлиин ордон соо январиин 1-нэй һүни шэнэ жэлэй заншалта угталта хээ.

А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Щверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский айлшадые угтаа.

Шэнэ жэлэй уулзалга дээрэ СССР-эй, союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадууд, министрнүүд, Центральна эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, Советскэ Союзай Маршалнууд, наука, техникэ болон культурын ажал ябуулагшад, Советскэ Армиин генералнууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, солото колхознигууд шэнэ жэлэй угталга дээрэ байлсаа.

Москвада ерэһэн Афганистанай премьер-министрын орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим, дипломатическа корпусой гэшүүд, эб найрамдалай түлөө элитэ тэмсэлшэ Америкын дуушан Поль Робсон, гадаадын оронуудһаа ерэһэн бусад айлшад, Москвагай, бүхы Русин патриарх Алексий айлшадай дунда байлсаа.

Шэнэ жэлэй угталгын үедэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, совет арадай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түлөө, Советскэ Союзай алдарта Коммунистическэ партиин — Ленинэй партиин түлөө, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөө, аха дүү социалистическэ оронуудай түлөө юрөөл табяа.

Хүршэ Афганистанай түлөөлэгшые—премьер-министрын орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наимые Советскэ правительствые толгойлогшо амаршалаа.

Москвадахи дипломатическа корпусой ахалагша, Швециһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Рольф Р. Сульман тобшо үгэ хэлээ.

Кремлиин Ехэ ордон соохи уулзалга хани халуунаар үнгэрөө.

Һайндэрэй концерт ехэ һонирхолтой байгаа. (ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РСФСР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай хизаарай, областиин, округой, районой, городой, хүдөөгэй, поселково Соведүүдэй һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай

РСФСР-эй дүрбэдэхи зарлалай Верховно Соведэй түлөөлэлгын 1959 оной февралиин 27-до, РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай зургаадахи зарлалай хизаарай, областиин, округой, районой, городой, хүдөөгэй болон поселково Соведүүдэй түлөөлэлгын 1959 оной мартын 3-да гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтообо:**

РСФСР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай хизаарай, областиин, округой, районой, городой, хүдөөгэй болон поселково Соведүүдэй һунгалтые 1959 оной мартын 1-нэй воскресенидэ үнгэргэхэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, 1959 оной январиин 3.

БУРЯДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй, Бурядай АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, районой (Улан-Удэ городто), хүдөөгэй, сомоной, поселково Соведүүдэй һунгалтануудые үнгэргэхэ тухай

Бурядай АССР-эй дүрбэдэхи зарлалай Верховно Соведэй түлөөлэлгын 1959 оной февралиин 27-до, Бурядай АССР-эй ажалшадай депутадуудай зургаадахи зарлалай аймагай, городой, районой (Улан-Удэ город), хүдөөгэй, сомоной, поселково Соведүүдэй түлөөлэлгын 1959 оной мартын 3-да гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтообо:**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй, Бурядай АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, районой (Улан-Удэ город), хүдөөгэй, сомоной болон поселково Соведүүдэй һунгалтые 1959 оной мартын 1-нэй воскресенидэ үнгэргэхэ.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1959 оной январиин 3.

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ

Түрүү бригадын ажал хэрэг

Галуута-Нуурай 7—8-дахи Шахтын партийна организациин секретариин кабинедтэ «ЭКГ-4» экскаваторай машинистнууд, машинистнуудай орлогшонор орожо ерээд, иигэжэ мэдүүлһэн юм:

—Бидэнэр коммунистическэ ёһоор хүдэлхые, ажаһуухые хүсэнэбди. Тиимэһээ коммунистическэ ажалай бригадын нэрэзэргэтэй болохын түлөө мүрысэжэ эхилхэмнай. Бригадын бригадираар коммунист Владимир Лиханчиниие баталхые гуйнабди.

Экскаваторай машинистнуудһаа бүридэһэн бригадые коммунистическэ мүрысөөндэ оруулха тухай асуудал уданшьегүй шахтын партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайшаагдаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо һара шахуу саг үнгэрөө.

Бригадын гэшүүд коммунистическэ мүрысөөндэ ороходоо эрхимээр ажаллаха, эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, культурна һайнаар ажаһууха гэхэ мэтэ харюусалгатай уялга абаһан байна. Тэдэнэр абаһан уялгаяа муу бэшээр дүүргэжэ байна. Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые шадамараар хэрэглэһэнэй, экскаваторайнгаа заһабарида байлгые хорооһоной ашаар бригадын ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлбэ. Коммунистическэ ёһоор ажаллахые хүсэгшэд декабрь һарынгаа даалгабариие 28-да дүүргэхэ уялга абаад, хэлэһэндээ хүрэбэ.

Лиханчинай бригадынхид бэе бэедээ туһалха, культурна һайнаар ажаһууха, капитализмын үлэгдэлтэй тэмсэхэ, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгаяа мүн лэ хүндэтэйгээр дүүргэжэ байна.

Н. Святогор.

Шэнэ ларёгууд эмхидхэгдэнэ

Заиграйн аймагай Доодо-Илькын сельпогой коллектив партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абахадаа эд бараа наймаалха 1958 онойнгоо даалгабариие декабриин 25-да дүүргэхээр шиидэһэн юм.

Энэ коллектив хэлэһэндээ хүрэжэ, жэлэй дүүрэтэр 200 мянга шахуу түхэригэй эд бараа түсэбһөө гадуур наймаалаа.

Сельпогой правлени колхозуудай малшадые эд бараагаар саг үргэлжэ хангахын зорилгоор нүүдэл ларёк эмхидхэнхэй. Тэрэ ларёгынь баталагдаһан графигай ёһоор малай фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, малшадые хэрэгтэй эд бараагаарнь хангана. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дардын хүлэй фермэдэ наймаалагшагүй ларёк эмхидхэгдэнхэй. Малшад тэндэһээ ямаршье сагта сай, сахар, мылэ, дабһа гэхэ мэтые абаха аргатай болоо. Һаяар аймагай бусадшье колхозуудта наймаалагшагүй магазинууд нээгдэхэ юм. Нүхэд Шишкина, Жамбалова, Афанасьева, Садовская гэгшэдэй даадаг магазинуудта эд бараан культурнаар наймаалагдадаг болонхой. Дээрэ дурсагдаһан магазинууд эдеэ хоол, элдэб зүйлэй эд бараа, радиоприёмник, хүгжэмэй инструмент, оёдолой машина гэхэ мэтые элбэгээр наймаалдаг юм.

Д. Колмаков.

Залуушуулайнгаа жэшээгээр

Үнгэрһэн табан жэлэй дүнгүүд тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин Пленумэй абаһан тогтоолые Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой гэшүүд ехэ һонирхолтойгоор зүбшэн хэлсээ. Тиигээд шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ шэмэтэ тэжээл, кукурузын эшэ намаа горьтойхоноор ургуулжа абаха гэжэ шиидээ. Теэд манай колхоз үнгэрһэн жэлнүүдтэ кукуруза таридагшье һаа, өөдтэй һайн ургаса абадаггүй һэн. Энэ юун дээрэһээ болодог һэм гэхэдэ, нэн түрүүн бидэнэр кукуруза тариха газараа шэлэн оложо шададаггүй, тэрэнээ ургажа байха үедэнь мүртэй харууһалдаггүй байгаабди. Хоёрдохёор, кукуруза ургуулха дүршэлтэй механизатор, колхознигууд манайда үсөөн һэн. Харин мүнөө өөһэдын техникэтэй, өөһэдын механизаторнуудтай болонхойбди. Гадна хэдэн жэлдэ кукуруза харууһалһан колхознигууднай яһала дүршэлтэйшье болоо.

Урдынгаа алдуунуудые хараадаа абаһан колхознигууднай ерэхэ намар кукурузын баян ургаса заатагүй хуряаха зорилготойгоор хабарай тарилгада эртээнһээ бэлдэжэ оробо. Бидэнэр үшөө хүйтэрөөдүй байхада кукурузынгаа газарые парлажархёо һэмди. Мүнөө колхозоймнай гурбан бригадада оньһожоруулагдаһан комплексно агрегадууд эмхидхэгдэнхэй. Агрегат бүхэндэ 5 хүн хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи, хоёрдохи комплексно бригадануудта дүршэлтэй механизаторнууд — трактористнууд Дамба Цыбикдоржиев, Бадма Дымбрылов, комбайнер-сеялкэшэд Самбу Очиров, Базар Цыбикдоржиев кукуруза ургуулха агрегадта томилогдоо. Тиихэдэ 3-дахи бригадада эмхидхэгдэһэн комсомол-залуушуулай звеное залуу тракторист Владимир Цырендашиев хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй сеялкэшэнээр комбайнер Юра Мальцев томилогдоо. Мүнөө комсомол Цырендашиевай звено тарилга хэхэ газартаа наг шэбхэ гаргажа байна. Звеногой гэшүүд «ЗИС-5» маркын ашаанай хоёр машина, нэгэ «Беларусь» трактор хүдэлгэжэ, үдэртөө 30—40 тонно наг шэбхэ тэрэ газартаа гаргаха даабаритай юм. Энэ даабаряа залуушуул һайнаар дүүргэжэ, хэдыхэн үдэр соо 300 тонно наг шэбхэ гаргаба. Тиихэһээ гадна өөрөө нүхэр Цырендашиев 60 гектар газар дээрэ трактораар саһа тогтоогоо.

Эршэтэй эмхитэй залуушуулайнгаа жэшээгээр мүн бэшэшье агрегадаймнай гэшүүд хүсэһэнөө бэелүүлхын түлөө зориг ехэтэйгээр ажаллажа оробо. Манай колхозой гэшүүд кукурузын үндэр ургаса хуряадаг болохын түлөө тэмсэлдэ эршэ хүсэеэ нэмээн бодобо.

Д. Дамбаев, колхозой агроном.

Цех соогоо түрүүлнэ

Паровозо-механическа цехын рамно-дышлын участок нэгэдээгүй байхадаа ехээр гээгдэжэ ябадаг һэн. Энэ участогайхид долоон жэлэй түсэб тушаа даабарита тоонуудтай танилсаад, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм. Эндэ социалистическэ мүрысөөнэй түргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар хүдэлмэришэн бүхэн халаанайнгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Удаан саг соо ажаллажа дүршэлтэй болоһон токарьнууд Н. Смолин, Н. Бизюкин, Ю. Шиверский орёо нарин детальнуудые саг соонь бүтээжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Үнгэрэгшэ, 1958 ондо 10-дахи класс дүүргэһэн Петр Сахаровский манай цехтэ ороод, токариин мэргэжэл шудалжа эхилээ бэлэй. Нүхэр Сахаровский аха нүхэдэйнгөө туһаламжаар токариин мэргэжэл богонихон болзорто шудалаад, орёо нарин детальнуудые бүтээлсэдэг болобо. Слесарьнууд Николай Харжеев, Николай Петров мүн лэ һайнаар ажаллажа, оролдосотой хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулна.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар участогнай мүнөө үедэ цех соогоо түрүүлжэ ябана.

Д. Дармаев, ПВЗ-гэй хүдэлмэришэн.

Загаһашадай амжалта

Байгалай загаһашад зунай үедэ загаһа бариха талаар горьтойхон амжалта туйлаа һэн. Мүнөө тэдэнэр мүльһэн дороһоо загаһа барилгые амжалтатайгаар үргэлжэлүүлжэ байна.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ республикын загаһа баридаг колхозууд социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Тэдэнэй дунда Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз түрүү зэргэдэ гаранхай. Энэ колхоз 4975 центнер загаһа гүрэндөө тушаагаа. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур 1605 центнер загаһа тушааһан байна. Тэрэшэлэн Посельскын сельсоведэй «Байкал», мүн энэ сельсоведэй Чкаловай нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын аймагай «Байкал» гэжэ колхозууд түсэбһөө гадуур горьтойхон загаһа тушааһан байна.

Баргажанай аймагай «Путь к коммунизму» колхозой нүхэр Иван Рыковэй даадаг загаһа барилгын бригада Духовое гэжэ нуурһаа 650 центнер загаһа мүльһэн дороһоо баряа. Хойто-Байгалай аймагай «Коммунизм» колхоз жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Республикымнай загаһашад иимэ бэлэгтэйгээр түрэл партиингаа XXI съездые угтажа байна.

С. Шапхаев.

Түсэбһөө гадуур 100 мянган кубометр модо

Республикымнай модошод партиингаа XXI съездэ бэлэг болгон, жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 100 гара мянган кубометр модо ороной̆нгоо шэнэ барилгануудта эльгээбэ. Түрүү коллективүүд жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь һара урид дүүргэжэ, абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлбэ.

Байгалай леспромхоз жэлэйнгээ түсэб ноябриин 26-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур оронойнгоо шэнэ барилгануудта 24 мянган кубометр модо зөөжэ оруулаа. Мүнөө энэ леспромхоз долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилэнхэй. Шулуутайн леспромхозойхид абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 30 мянган кубометр модо зөөбэ.

Н. Тюрнев.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан

„1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай“ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэ

☆

Зориһондоо хүрэбэ

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдээр болон КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй материалнуудаар зоригжоһон, Курумканай аймагай хонишод абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Эндэхи Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Шалсама Цыренова Хоринн аймагай улаан одонойхидой үүсхэлые дэмжэн, 1958 ондо отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 145 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалистическэ уялга абаһан байгаа. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, зориһон хэрэгээ заатагүй дүүргэхын түлөө нүхэр Цыренова оролдосотой һайнаар ажаллажа, нёдондо үбэлдөө отарынгаа бүхы 416 эхэ хонидые һайнаар хурьгалуулаад, зуун эхэ хонин бүриһөө 126 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ һэн. Шадал тамир һайнтай хонидоо зүбөөр харууһалжа, эдеэлүүлжэ, тэдэнээ хэнзэлүүлхээр искусственна аргаар үрэжүүлээ юм.

Мүнөө отарынхид ноябрь, декабрь һарануудта хэнзэ хурьгадые олоор абажа, декабриин 31-нэй мэдээгээр 416 эхэ хонидһоо хамта 650 гаран хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Тиигэжэ Шалсама Цыреновна хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө 151 хурьга абаба гээшэ.

Хонишон Шалсама туйлаһан энэ амжалтаяа түрэл партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулжа, байгша 1959 ондо бүри һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхөөр шиидэнхэй.

О. Бодонов, «Курумканай колхозник» газетын редактор.

Ахадүүнэрэй жэшээтэ ажал

Байкальска леспромхоздо модо шэрэдэг аха дүүнэр Иван, Георгий Кузнецовтон коммунистическэ ёһоор ажаллаха гэжэ шиидээд, партиин XXI съездын хүндэлэлдэ эршэмтэй һайнаар ажаллана.

Кузнецовтон декабриин 20 хоногой туршада 578 кубометр модо шэрэхын орондо 748 кубометр шэрэжэ, хэлэһэндээ хүрэһэн байна. Эдэнэр декабриин һүүлшын 10 хоногто үшөө 500 кубометр модо шэрэбэ.

Иигэжэ хоёр аха дүүнэр коммунистическэ ёһоор ажаллажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулна.

И. Козулин.

☆ ☆

Мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэн Л. Павлова партиин XXI съездын хүндэлэлдэ мүрысэхэ зуураа даалгабаряа үдэр бүри 180—200 процент дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** Л. Павлова ажаллажа байна.

Л. Хайдуровай фото.

Уһалбал ургаса абтаха

Мүнөө манай колхозой коммунистнууд партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдтэй танилсажа, тэрэниие зүбшэн хэлсэжэ байха үедөө ажал хүдэлмэрөө, байра байдалаа шүүмжэлхы ёһоор хаража, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые оруулна.

Манай колхознигууд нэгэ гол шухала зорилго — хүдөө ажахын продуктнуудые хайшан гэжэ ажал, гаргаша багатайгаар аад, ехээр абадаг болохоб гэһэн зорилго урдаа табижа байнхай. Наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлдэг, хэрэглэдэг болоо һаамнай долоон жэлэй түсэбөөр табигдаһан зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ бшуу. Энээнэй тулада **таряанайшье, сабшалангайшье газарые ехээр уһалдаг болохо хэрэгтэй, иигээл һаа, жэл бүри тогтууритай һайн ургаса хуряадаг болохобди** гэжэ манай коммунистнууд партийна суглаан дээрээ хэлсэһэн байна. Коммунистнуудай энэ дурадхалые бүхы колхознигууд һайшаана. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада манай Заиграйн аймагта хура бороогүй, ган гасуур жэлнүүд боложо, мүртэй ургаса абахаяа болишоһон байнабди. Тиимэһээ тэнгэри шарайшалаад һуухаяа болижо, газараа өөһэдөө уһалдаг болохомнай топ шухала. **Тиихэдэ ой модо сэбэрлэжэ байгаад, үрэжэл һайнтай шэнэ газар эдлүүрилжэ, ашаглажа үргэлжэлхэ хэрэгтэй.**

Ойрын жэлнүүдтэ полинуудайнгаа ургаса дээшэлүүлхэ ямар арга боломжонуудтайбибди?

Үнгэрэгшэ жэлдэ 63 гектар шэнэ газар хахалжа, һайнаар элдүүрилээ һэмди. Тэрэнэйнгээ хорёод гектарыень уһалха аргатайбди. Энэ жэлдэ 65 гектар шэнэ газар хахалжа, 45 гектарыень уһалдаг болохо зорилго табигдаба.

Уһалууриингаа һубаг, канавануудые һайнаар хэрэглэбэл бүри энэ жэлдэ бидэнэр адагтаа 300-гаад гектар таряалан, 500 гектар сабшалан, 400 гаран гектар бэлшээриин газар хоёрложо, гурбалжа байгаад уһалха аргатайбди. Уһалууриин шэнэ системэ барижа, нёдондо ашаглалгада оруулхадаа нилээд ехэ хүсэ, мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Зүгөөр гарзаһаа сухарилтагүй, уһалууриингаа һубаг, канавануудые үшөө олошоруулха, саашань татаха хэрэгтэй. Хэһэн оролдоһон ажалыемнай, гаргашыемнай һубаг, канаванууд нэгэ-хоёр жэлэй ургасаар харюулхань лабтай.

Саашадаа жэл бүри шэнэ газар хахалжа, тарилга хэжэ байхадаа сэбэр пар ехээр хахалжа, саада жэлэйнгээ ургасада бэлдэхэ аргатай болохобди. Тиин **ойрын жэлнүүдтэ хахад зарим тарилгаяа пар дээрэ хэдэг болохо хэрэгтэй.**

Таряалан, сабшалангай, бэлшээриин газарнуудые һайнаар уһалдаг болохо хэрэгтэ манай колхозой правлени болон партийна организаци саашадаа саг үргэлжэ онсо анхаралаа табижа байха.

«Уһалаа һаа — ургаса абахабди, ургаса абаа һаа — малһаа ашаг шэмэ абахабди!» гэһэн уряатайгаар манай коммунистнууд бүхы колхознигуудтаа хандажа, энэ шухала хэрэгтэ хам оролсон ажаллажа захалба.

Г. Казарбин, Димитровэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь. Заиграй.

☆ ☆

Манай завод иигэжэ хүгжэхэнь

Улан-Удын модоной заводойхид ерээдүйн долоон жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудые зүбшэн хэлсээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан, предприятяа саашадань хүгжөөхэ хараа түсэб зохёоһон байна.

Үнгэрһэн 5 жэлэй турша соо манай завод ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлжэ, элдэб зүйлэй продукци гаргадаг болоо. Продукциимнай зарим хубинь хүршэ Монголой Арадай Республика руу, мүн холын Афганистанда эльгээгдэнэ.

Ерээдүйн долоон жэлэй туршада заводой ехээр үргэдхэгдэхэдэ жэлдээ 150 мянган квадратна метр таламайтай модон гэрнүүд баригдадаг болохо юм. Заводой дэргэдэ мебель хэдэг цехүүдэй баригдахада элдэб зүйлэй гоё һайхан мебель гаргагдаха байна. Вагон, автомашина, мүн хүдөө ажахын машина бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ модо гаргаха цехүүд ерэхэ долоон жэлдэ баригдахаар түсэблэгдөө. Дээрэ дурсагдаһан цехүүдэй баригдажа дүүрэхэдэ **эд болгогдоогүй модо ондоо тээшэнь эльгээхэеэ болихобди. Тиихэдэмнай түмэр замай транспорт нилээд сүлөөрхэ бшуу.**

Элдэб зүйлэй модон амһартын элбэгээр гаргагдадаг болоходо эдэниие бусадшье экономическа районуудта эльгээдэг болохобди. **Энээнэй ашаар амһарта бүтээдэг жэжэ ажахынууд сүлөөржэ үгэхэ болоно. Мүн амһартын нэгэ газарта ехээр бүтээгдэдэг болоходо үнэ сэнгынь нилээд химдарха, шанарынь һайжарха байна. Урдань миин хаягдадаг тайрамал модоной ехэнхи хубинь амһарта бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ юм.**

Шэнэ шэнэ цехүүдэй олоор байгуулагдахын хажуугаар социально-культурна, ажаһуудалай байранууд мүн лэ олоор баригдахаар хараалагдана. Долоон жэлэй туршада хүүгэдэй сад, яслинууд, мүн культурно-ажаһуудалай бусадшье байранууд олоор бодхоогдохо байна.

Манай заводой коллектив ерээдүйн долоон жэлэй туршада үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулхын, продукци бүри ехээр бүтээн гаргахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлхээр бэлэн байна.

П. Яхновецкий, Улан-Удын модоной заводой директор.

Тарилгадаа эртээнһээ бэлдэжэ, ороохо таряа элбэгээр ургуулая

Хүтэлбэрилхы үүргын һула дээрэһээ

Сэлэнгын РТС-эй хүтэлбэрилэгшэд трактор, машинаяа саг болзортонь заһабарилжа, ерэхэ хабарайнгаа тарилгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтахабди гэжэ гоё гоёор мэдүүлһэн юм. Теэд тэрэ гоё мэдүүлгэнь мүнөө хубхай хооһон үгэ боложо дүүрэхэеэ байна. Жэшээ болгон иимэ баримтануудые харуулая.

Ургаса хуряалгын дүүрэжэ байха үедэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэд 1959 оной гаратар 27 трактор заһабарилха уялга абаһан аад, тэрэнэйнгээ хорёодыень арай шамай заһабарилжа, шэнэ жэлээ угтаа. Сэлэнгын РТС-эй заһабарилагшад шэнэ долоон жэлэй түрүүшын жэлые угтажа байхадаа абаһан уялгаяа юундэ дүүргэжэ шадаагүйб?

Нэгэдэхеэр, РТС-эй дирекци, партийна эхин организаци заһабарилгын урагшагүйгөөр ябажа байһыень һайса мэдэһэн аад, эртээнһээ хэмжээ абаагүй. РТС-эй директорые орлогшо нүхэр Похеев МТМ-гэй заһабарилагшадые запчастьнуудаар хангаха уялгаяа хайша хэрэгээр дүүргэнэ. Тиимэһээ запчастиин дутахада эндэхи заһабарилагшад хэдэн час соо миин байха баатай болошодог. Энээнһээ уламжалан ажалай журам эбдэгдэнэ. Мүнөө «запчастьнууд үгыл даа, хэхэ юумэ үгы» гээд, зарим заһабарилагшадай ажалдаа гарангүй ябахань харагдадаг. Тиихэдэ трактор узловой аргаар заһабарилха дүршэл мүнөө болотор эндэ хэрэглэгдээгүй байһаар.

Хоёрдохёор, РТС-эй заһабарилагшадай дунда политическэ болон ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. МТМ-е даагша нүхэр Гречеришен партийна организациин секретариин орлогшо байхын хажуугаар политическэ кружок хүтэлбэрилдэг юм. Теэд нүхэр Гречеришен олон тушаалда һамуураад, алишье ажалаа мүртэйгөөр ябуулнагүй.

Заһабарилгын эхилһэнһээ хойшо оройдоол 2 дахин политическэ кружогой хэшээл үнгэргэгдөө. Тиихэдэ олоороо сугларжа, шэнэ газетэ, журнал уншаха ябадал эндэ үзэгдэдэггүй. РТС-эй заһабарилагшад КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдтэй һайса танилсаагүй шахуу.

Гадна заһабарилагшадай үдэр бүри хэһэн ажалайнь дүн тусхай дэбтэртэ тэмдэглэгдэнэгүй. Тиимэһээ токарь Яковлев, түмэршэ дархашуул Мордовской, Чернояров «даабаряа хэды шэнээнээр дүүргэжэ байһанаа мэдэдэггүйбди» гэжэ хэлэнэ. Энээнһээ байтагай заһабарилагшадай дунда социалистическэ мүрысөөншье эмхидхэгдээгүй. Мүрысөө дэлгэрүүлхын хойноһоо профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Попов оролдодоггүй юм. Үнгэрхэдөө энэ нүхэр машина, трактор заһабарилгын ябасаар, хүдэлмэришэдэйнгөө ажабайдалаар һонирходоггүй, комитедэйнгээ хүдэлмэриие ябуулхадаа заһабарилагшадтайгаа зүбшэдэггүй зантай болошонхой.

Һаяхан болоһон суглаан дээрээ эндэхи коммунистнууд заһабариин хүдэлмэриие дары саганьһайжаруулха эрилтэ РТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ табиһан юм. Теэд директор нүхэр Кузьмин, партийна организациин секретарь нүхэр Пакатский заһабарилгые хүтэлбэрилдэг инженернүүд нүхэд Похеев, Ганзин, Гречеришен гэгшэдһээ ямаршье эрилтэ хээгүй, урданайхяал дабтажа байһаар.

Хабарай тарилгада эртээнһээ, һайнаар бэлдэхын тула партиин Сэлэнгын айком РТС-эй ажалые дары һайжаруулха хэмжээ абаха бээзэ гэжэ найдагдана.

Б. Байкалов.

Амжалтаараа урмашаад...

Таряалан, сабшалангаар элбэг Яруунын аймагай «Коммунизм» колхоз үнгэрһэн хабар өөһэдын машина, техникэтэй болоһон юм. Тиигэжэ хабарайнгаа тарилгые хэзээ хэзээнэйхиһээ урагшатайгаар хээд, яһала һайн ургаса хуряажа абаа һэн. Энэ амжалтаараа урмашаһан колхозой гэшүүд ургаса хуряалгын дүүрэхэтэй хамта трактор, машинаяа заһабарида бэлэдхэжэ эхилһэн юм. Тиигэжэ гурбан трактор нэгэ доро заһабарилха зайтай гараж һэльбэн заһаад, үбэлэй хүйтэнһөө урид газар элдүүрилдэг жэжэ машинануудаа тарилгада бэлэн болгоо һэн. Тэрэ гараж соонь заһабарилгын зэр зэмсэг хадагалха таһалга, түмэр үрэмдэдэг станок, электрогагнууриин түхеэрэлгэ бии.

Мүнөө «Коммунизм» колхозойхид түрэл партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ бүхы трактор, машинаяа һайнаар заһабарилжа, ерэхэ хабарайнгаа тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэжэ шиидэнхэй. Энэ зорилгоёо хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула колхозой механизаторнууд социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, заһабарилагшад: тракторист Жалсанов, комбайнер Климов, коммунист Ширапов, комсомол Бакшеев болон бусад үдэр бүриингөө даабариие ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэй оролдолгын ашаар богонихон саг соо гурбан трактор заһабарилагдаад, бэшэниинь һаяар бэлэн болгогдохонь.

Д-Н. Чимитов.

УҺАНАЙ ШУБУУ ОЛООР ҮСХЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсөөр Америкын Холбоото Штатуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай парти, правительствын табиһан түүхэтэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада манай хүдөөгэй ажалшад хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэжэ байна.

Манай орон мяха, илангаяа шубуунай мяха абалгаараа США-һаа горьтойхоноор хожомдожо ябаһаниинь мэдээжэ. Хэрбээ США-да хүн бүхэн дээрэ гаргажа үзэхэдэ 14,8 килограмм шубуунай мяхан абтадаг байгаа һаань, манайда — 2,3 килограмм хүртэнэ.

1957 ондо нүхэр Н. С. Хрущев Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкын нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, арга боломжонуудаа һайнаар хэрэглэжэ шадаа һаа, ойрын хэдэхэн жэл соо шубуунай мяха абалгаяа гурба дахинаар дээшэлүүлжэ, 1956 ондо 500 мянган тонно абаһан һаа, 1,5 миллион тоннодо хүргэжэ шадахабди гэжэ заагаа һэн. Энэ зорилгые дүүргэхын тулада оронной түрүү колхоз, совхозууд шубуу, илангаяа уһанай шубуу олоор үсхэбэрилжэ, мяха ехээр абаха талаар горьтой хүдэлмэри хээ.

Теэд манай республикада энэ талаар эрид хубилалта үшөөл болоогүй зандаа. Шубуунай, илангаяа галуу, нугаһануудай мяхан тон багаар абтана. Манай эндэ абтадаг шубуунай мяхан бүхы мяханаймнай зуунай нэгэшье хубинь болодоггүй. Энээнэй гол шалтагаануудайнь нэгэн юуб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай шубуунай фермэнүүдтэ эхэ галуу, нугаһанууд тон үсөөн юм. Энээнһээ боложо инкубаторна станцинуудта даруулха үндэгэн хүсэд байдаггүй.

Мүнөө республикын олон колхоз, совхозууд мяханда гэжэ уһанай шубуудай эрэ дальбарааануудые зунай һарануудта томо болгоногүй. Уһанай шубуугаар үсөөншье һаа, тэдэнээ һайнаар эдеэлүүлдэггүй, харууһалдаггүй дээрэһээ олон колхоз, мүн совхозууд галуу, нугаһануудай үндэгэ үсөөнөөр абана, тэдэ үндэгэнүүдээ дальбараа болгожо дэгжээгээд, таргалуулжа, гүрэндэ тушаахаяа оролдоногүй. Илангаяа Яруунын, Заиграйн, Хэжэнгын аймагууд үндэгэ, шубуунай мяха абаха арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэнэгүй.

Шубуу, илангаяа уһанай шубуу олоор үсхэбэрилхэ гээшэ мяха абалгаяа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ шухала удха шанартай байһыень хараадаа абажа, КПСС-эй обкомой IV Пленум энэ һалбарида онсо анхаралаа хандуулха, энээнэй тула Кяхтын совхозой шубуунай фермые шубуунай тусхай совхоз болгохо, Улан-Удын мяха-консервын комбинадай дэргэдэ нугаһа үсхэбэрилхэ хамһабариин ажахы эмхидхэжэ, тэндэ шубуунай фабрика түхеэрхэ гэжэ шиидхээ һэн.

Республикын олохон колхозуудта эхэ галуу, нугаһануудай һүрэг бии болгогдоо. Кударын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Бичурын, Сэлэнгын аймагууд уһанай шубуу үсхэбэрилгэеэ хүгжөөхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэжэ байна. Сэлэнгын аймагай «Путь Ильича», Байкало-Кударын —«Знамя Октября», Мухаршэбэрэй — Ленинэй нэрэмжэтэ, Тарбагатайн — «Искра», Кударын—Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозууд нугаһанай 3000—4700 дальбараа абажа, томо болгоод, гүрэндэ тушааба. «Эрдэм» совхоз нугаһанай 5802, галуунай 4000 дальбараа абажа томо болгоһон, эхэ шубуудайнгаа һүрэгые олошоруулһан байна.

Өөһэдтөө уһанай шубуудай фермэтэй болохын тулада хэдэ хэдэн аймагуудай колхозууд ондоо нютагуудһаа нугаһануудые худалдажа абаба. Нёдондо жэл ондоо тээһээ хамта 5000 гаран нугаһан асарагдаһан байна. Зарим аймагуудта колхозууд хоор хоорондоо галуу, нугаһануудые хубаалдаа. Зарим газарта үндэгөө даража байһан тахяагай доро нугаһанай үндэгэ хэлсэжэ дальбарааануудые гаргуулаа. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо тахяада даруулжа, 700 нугаһанай дальбараа гаргагдаһан байна.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар мүнөө республика доторнай 28 мянга гаран эхэ галуу, нугаһа тоологдоно. Үшөө 8—10 мянган дальбараа томо болгогдожо, һүрэгтэ табигдаха байна. Иигээд байхадаа нэгэ-хоёр жэлэй туршада колхоз, совхозуудые уһанай шубуудай дальбараануудаар гүйсэд хангаха арга боломжотой болоод байнабди.

Яруунын, Байкало-Кударын аймагууд уһанай шубуу олоор үсхэбэрилхэ илангаяа ехэ арга боломжотой. Тиимэһээ Яруунын мяхаһүнэй совхоздо «Рекорд-39» маркын нэгэ инкубатор үгтөөд, Байкало-Кударын аймагта үшөө нэгые үгтэхөөр хараалагдана. Энэ жэлдэ инкубаторно-шубуу үсхэбэрилгын станцинууднай республика дотороо абтаһан үндэгөөр нугаһанай 450 мянган, галуунай 20 мянган дальбараа гаргажа, колхоз, совхозуудта дамжуулха аргатай. Иигээд байхадаа саашадаа ондоо область, хизаарһаа нугаһануудые, нугаһанай үндэгэ асаруулһанай хэрэггүй боложо байна.

Ерэхэ долоон жэлдэ уһанай шубуу олоор үсхэбэрилхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой.

Энэ шухала хэрэгтэ мүн дутуу дунданууд олон, элдэб бэрхэшээлнүүд үзэгдэнэ. Шубуудайнгаа тоо толгой олошоруулжа, фермэнүүдээ ехэ болгожо байхатаяа хамта галуу, нугаһануудые һайнаар үндэгэлүүлхэ хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулагданагүй. Үндэгэ олоор абахадаал дальбараа олоор гаргуулжа, гүрэндөө шубуунай мяха ехээр үгэдэг болохо байна бшуубди. Энээнэй тулада эхэ галуу, нугаһануудай харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулха хэрэгтэй. Гэбэшье олон колхоз, совхозуудта уһанай шубууд муугаар эдеэлүүлэгдэнэ, тэдээндэ гутаһан, бурьтаһан тэжээл үгтэдэг, муу шанартай таряанай һүүл эдюулэгдэдэг байна. Энээнһээ боложо галуу, нугаһан үсөөнөөр үндэгэлнэ, үндэгэниинь шанар муутай.

Шубуудта таряа талханһаа гадна, мүн шэмэтэ (горох, жмых, шэнгэн һүн гэхэ мэтэ), витамин ехэтэй (улаан морковь, хүхэ ногооноор хатаагдаһан үбһэн), минеральна (далайн хорхой шумуулай яһан гэрэй үйрдэһэн, сагаан шохой, яһанай гурил гэхэ мэтэ) тэжээлнүүд шухала хэрэгтэй байдаг юм. Тиимэһээ уһанай шубуунай фермэтэй колхоз, совхоз бүхэн элдэб янзын тэжээл хэрэгтэй соонь бэлэдхэхэ, худалдажа абадаг болохо ёһотой.

Республикын «Заготзерногой» пунктнуудта гансал гахайнуудай, эбэртэ бодо малай эдихэ холигдомол тэжээл байдаг. Тэрэ тэжээл ехэ дабһатай байдаг тулада шубуудта таарадаггүй, үбэдхөөдэг байха юм. Энээнһээ боложо шубуун олоороо үхэнэ. Тиимэһээ ерэхэ жэлдэ уһанай шубуунай дальбараанудые олоор тэжээхэ гэжэ байһан туладаа шубуудай эдихэ таарамжатай тэжээл ондоо тээһээ зөөжэ асарха гү, али эндээ өөһэдтөө буйлуулжа, бэлдэдэг болохо ёһотойбди.

1959 ондо багшанарай институдай биологиин факультедэй, зооветинститудай зоотехническэ, ветеринарна факультедүүдэй студентнүүдээр шубуу байлгамаар нуур, намагуудые, гол сөөрэмүүдые шэнжэлүүлхэ, тэдэнэр уһанай шубуудта хэр таарамаар тэжээлтэйб, хоротой бодосууд, шумуулнууд үгы гү гэжэ тодоруулха хэрэгтэй. Тиихэдэ ветбаклабораторинуудта зооветеринарна мэргэжэлтэдые семинарта суглуулжа, шубуудта ямар үбшэн хүрэдэг бэ, тэдэниие яажа эмшэлхэб гэһэн заабаринуудтай танилсуулха хэрэгтэй.

Шубуудые һайнаар үсхэхын тулада таарамжатай зохид байра хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Нёдондо жэл 90 гаран мянган шубуунай байра баригдаха ёһотой аад, тэдэнэй хахадшье хубинь дүүргэдээгүй.

Шубуу, илангаяа олзо ехэтэй уһанай шубуу олоор үсхэбэрилхэ гээ һаа, тэдэниие харууһалжа, эдеэлүүлжэ байһан хүнүүдые материальна талаарнь урмашуулха гээшэ тон шухала.

Краснодарска хизаарай Каневска райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Д. Мылько газетэдэ хэблэгдэһэн «Миллион нугаһатай болохобди» гэһэн статья соогоо энээн тухай һонирхолтойгоор бэшэнэ: «Энэ зорилгоёо шиидхэхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб? Хамагай түрүүндэ, шубуу үсхэбэрилгэдэ ажаллажа байһан хүнүүдые материальна талаарнь урмашуулха тухай һаналаа табиха хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлэй дүршэл дээрэһээ харахада, шубуушадай хүдэлмэриие зүбөөр сэгнэһэн колхозуудта үндэгэшье олоор абтадаг, дальбарааануудшье һайнаар, үхэл гарзагүйгөөр тэжээгдэдэг байгаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо шубуушад ажалай нэмэлтэ түлбэри саг болзортоо абаад байдаг юм. Эндэхи шубуушад урма зоригтойгоор, оролдосотойгоор ажаллажа байхадаа нугаһан бүхэнһөө дунда зэргээр 87 үндэгэ абаһан, дальбараануудайнгаа зуунай 93,5 хубииень томо болгоһон байна. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һайн амжалта туйлагданхай. 1500 дальбараа тушаажа абаад, 97 процентыень 2 һаратай болоторынь һайнаар томо болгоо һаань, 1000 түхэриг 150 килограмм шэниисэтэйгээр шан үгэдэг байна. Хэрбээ эдэ дальбарааануудайнгаа 95 процентыень томо болгобол 800 түхэриг центнер шэниисэтэйгээр абадаг байгаа. Иимээр урмашуулагдажа байхадаа шубуушад һариг муушье дальбараануудые томо болгоһон байдаг. Бидэнэр саашадаашье шубуушадые материальна талаарнь урмашуулжа байхабди». Эндэхи **колхозуудай жэшээгээр, мүн манайшье республикын колхоз, совхозууд шубуушадта ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэжэ, материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Энэ хадаа түрүүшын ээлжээндэ табигдаха асуудал мүн.**

Ерэхэ долоон жэлэй туршада гүрэндөө 3—4 дахин ехэ мяха үгэдэг болохо гэһэн зорилго урдаа табижа байгаа хадаа шубуу, илангаяа уһанай шубуу олоор, хэдэн мянгаарнь үсхэбэрилдэг болохо хэрэгтэ хамсыгаа шуужа орохо сагнай болоо.

Ехэшье, багашье нуурнуудаар олон. **Бурят нютагаа ёһотойл шубуунай орон болгоёл!**

Л. ЧЕТКОВА, БурАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын шубуу үсхэбэрилгын, ИПС-гэй управлениин начальник.

Малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ

☆

Үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалнабди

Хэнэйшье мэдэһээр колхоз, совхоздо үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхын тула үбэлэй сагта тэдэнние бүлеэн уһаар уһалха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Тиимэһээ манай аймагай олохон артелиин һаамхай үнеэдэй байрануудта уһа бүлеэдхэхэ түхеэрэлгэ хэгдэһэн, мүн зарим газарта автоуһалуури тодхогдоһон байна.

Мүнөө XX партсъездын, Ленинэй, Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозой үнеэд байра соогоо бүхэли сүүдхэдөө бүлеэн уһаар уһалагдадаг болонхой. Энэ түрүү аргын хэрэглэгдэһэнэй ашаар эдэ артельнүүдтэ урда жэлэйхидэнь орходоо нёдондо һү һаалгань 400—450 литрээр дээшэлээ. Жэшээнь, нёдондо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үнеэн бүриһөө 1700 гаран литр, «Восход», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта 1600—1725 литр һүн һаагдаа.

Эдэ артельнүүд зооветинститудай багша, инженер нүхэр Нурминскиин зохёоһон оньһон түхеэрэлгэ тодхонхой. Ехэ тогоон соо бүлеэдхэгдэһэн уһан түмэр хоолойгоор малай байрада таһалгаряагүй орожо байдаг юм. Мүн «Восход», «Забайкалец» колхозуудай үнеэдэй байра соо тиимэ түхеэрэлгын үгышье һаа, эндэхид һаалиингаа фермэнүүдтэ 4—5 кубометр уһанай багтаха цистернэ, бочконуудые тодхожо, уһыень кормозапарнигай ууралаар һайса бүлеэдхээд, ехэ хобоо соо хэжэ, үнеэдээ уһална.

Арадай ажахые хүгжөөхэ ерэхэ долоон жэлэй түрүүшын 1—2 жэлэй туршада аймагай бүхы колхозуудта үнеэдые бүлеэн уһаар уһалха түхеэрэлгэ олоор тодхохо, фермын ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэрииe сүм оньһожоруулха зорилго табигдана.

А. Хамаганов, Кабанскын аймагай хүдөө ажахын инспекциин главна зоотехник.

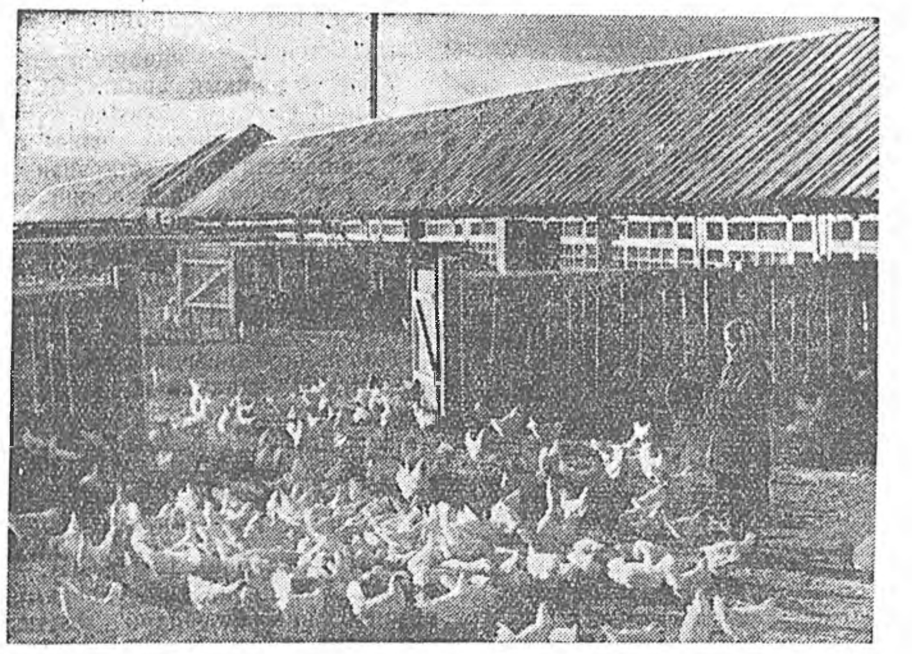
Түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа

Арбан зургаа наһатайдаа колхозойнгоо һүнэй-товарна фермэ дээрэ һаалишан боложо ерэһэн Цымжит Ринчинова мүнөө Хорниин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан болонхой. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ 19 үнеэ даажа абаад, үнеэн бүриһөө 1400 гаран литр һү һааба. Тиигэжэ гансахан колхоз соогоо бэшэ, мүн аймаг дотороо түрүү һаалишадай зэргэдэ гаралсаа.

Залуу һаалишан Цымжит басаган бусад һаалишадтай адли эрхэ байдалда, мүн адли үнеэдые һааһаад, яахадаа һү ехээр абааб? Хамагай түрүүндэ, үнеэдэйнгээ абари зантай танилсаха, ямар үнеэн хэды шэнээн һү үгэнэб, үгэжэ шадахаб, хэзээ тугаллааб, тугаллахаб, ямар тэжээлдэ үлэмжэ дуратайб гэжэ һайса мэдэхэ хэрэгтэй. Һаалишан хаража байһан малдаа дуратайгаар хандажа, саг соонь уһалжа, эдеэлүүлжэ, хэбтэрыень ходо һэлгүүлжэ, хуурайлжа байха хэрэгтэй, гэжэ энэ һаалишан хэлэнэ.

Б-М. Дондоков.

☆ ☆

«Эрдэм» совхозойхид үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэһэн юм. Малай, шубуунай үбэлэй байра олоор баригдаа. **Зураг дээрэ:** 10 мянган шубуунай байха байра шэнээр баригдаһан байна.

М. Тимофеевэй фото.

100 хонин бүриһөө 141 хурьган абтаа

Һүүлэй табан жэлэй туршада хүдөө ажахын хүгжэһэн дүн болон саашанхи зорилгонууд тухай партиин ЦК-гэй декабриин Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые манай отарын хонишод урма баяртайгаар угтаа һэн. Мүнөө энэ шухала документые гүнзэгыгөөр шудалжа байнхайбди.

Мал ажалай продуктнуудые—мяха, тоһо, нооһо болон бусадые бүри ехээр абадаг болохо зорилго тусгаарлан табигдана. Энээниие бидэ хонишод ехэтэ һайшааанабди. Ажахын энэ шухала һалбари олзо ехэтэй болгогдохонь. Иимэ гайхамшагта зорилгые бодотоор бэелүүлхэ байһамнай мэдээжэ.

Би 1956 оной ноябрьда армиин алба дүүргэжэ ерээд, хонин ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын тулада хонишон боложо ороо һэм. Түрүүшээр хони харууһалха дүршэлгүй тула бэрхэшээлдэ ороһон байхаб. Үнинэй хонишод намда ехэ туһаламжа үзүүлһэн, дүршэлөө дамжуулан үгэһэн юм. Хонидые зүбөөр харууһалаад, бэлшээридэ зохистойгоор адуулаад, хаһа саг соонь уһалаад ябабал, ажалдаа амжалта туйлажа болохо байна гэжэ хэды жэл хүдэлөөд байхадаа ойлгооб. 1957 ондо 100 хонин бүриһөө 123 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3 килограмм 550 грамм нооһо хайшалһан байнабди. Нэмэлтэ түлбэридэ 16 хурьга абаа һэмди.

Үнгэрэгшэ жэл оролдосотой һайнаар ажаллаһанай урманда хонин бүриһөө 4 килограмм 30 грамм нооһо хайшалаад, 108 мянган түхэригэй олзо колхоздоо оруулаабди. Нооһоной түлөө 2700 түхэриг абаа һэм.

Мүнөө эхэ хонидой отарада ахалагша хонишоноор хүдэлнэб. Бидэ Хүтэлэй Эбэр гэжэ газарта үбэлжөөндөө түбхинэнхэйбди. Хамтадаа 577 толгой эхэ хонид бии. Эдэ үдэрнүүдтэ үбэлэй түл түлэг дундаа абтажа байнхай. Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхын тула түл абалгые һайнаар үнгэргэхэ шухала гэжэ мэдэнэбди. Тиимэһээ хонидоо тураахагүйн, нэгэшье хурьга гарзалуулхагүйн түлөө оролдонобди.

Ноябриин 20-һоо хойшо 340 хурьган абтаа гэхэ гү, али 1958 оной эхинһээ 859 хурьган хоролтогүйгөөр, кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэжэ байна. Эндэл үбэлжэлгэдөө эртээнһээ һайнаар бэлдэһэмнай элитээр харагдаа.

Хэды жэлдэ хонишоноор хүдэлжэ ябабашье, ядалдаха үе болодог гээшэ. Наһаараа мал ажалда ябаһан минии эжы, Юмжы ажалдамни ходо туһалжа, заабари үгэжэ, хамһалсажа байдаг. Залуу хонишон Дамдин Раднаев шэнэ мэргэжэлээ түргөөр шудалжа, дүршэлтэй боложо байна. Хүдөө ажахын техникумэй һурагша, практикада ябажа байһан Роза Хонгордоева мүн лэ Дамдинһаа гээгдэнэгүй.

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXI съездые угтуулан, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, 100 хонин бүриһөө 140 хурьга абажа түлжүүлхэ гэжэ шиидээ һэмди. Тэрээнэй дүүргээбди. 100 хонин бүриһөө 141 хурьган абтаа.

Мүнөө хонидоо хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар харууһалжа байнхайбди. Будүүн болон орооһото тэжээл гамтай һайнаар хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди. Үдэртөө хонин бүхэндэ 800 грамм үбһэн, 200 грамм һолоомон, 50 грамм холисо тэжээл үгтэнэ. Хонид мүн нарһанай шэлбүүһэ дуратайгаар эдидэг. Эдеэмэр байхынь тулада хониндо үдэр бүри 10 грамм дабһан үгтэдэг. Сүүдхэдээ хонид хоёр дахин уһалагдана. Намдуу дулаан, сэлмэг үдэр хонидоо бэлшээридэ гаргадагбди.

Бидэ, хонишод, үбэлжэлгээ эрхим һайнаар үнгэргэжэ, энэ жэлдэ ажалдаа ехэ үрэ дүн туйлахаар шиидэнхэйбди.

Н. Пурбуев, Иволгын «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон.

Техническэ конференци болобо

Улан-Удын Советскэ райондо технико-экономическа конференцинүүд үнгэргэгдэдэг юм. Үнгэрһэн жэлдэ эдеэ хоол үйлэдбэрилгын предприятинуудай, автотранспортна контронуудай болон хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй конференцинүүд боложо үнгэрөө.

Һаяхан манай районой түмэр болбосоруулха болон машина бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй технико-экономическа конференци болоо. Тэндэ «Промышленна предприятинуудай хүдэлмэриие ехэ ашаг олзотой болгохо, мүн үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулха арга боломжонууд» гэһэн асуудалаар «Механлит» заводой директорые орлогшо нүхэр В. И. Малтугуев элидхэл хэбэ.

Конференцидэ хабаадагшад «Уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго—ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд мүн» гэһэн судна бүтээлгэ-заһабарилгын заводой техническэ таһагай начальник нүхэр Глозманай, «Хүндэ хүдэлмэриие, үйлэдбэриие саашадань оньһожоруулха» тухай тус заводой механик нүхэр Поповой, «Түмэрые хүйтэн болон халуун аргаар хэблэхэ тухай» Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин технорук нүхэр Назимовай болон бусад хэдэн инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Конференци дээрэ уралан нарижуулха, ухаалан зохёохо хүдэлмэри тухайгаа судна бүтээлгэ-заһабарилгын заводой модо болбосоруулдаг цехын хүдэлмэришэн нүхэр Молчанов дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Тиигээд нүхэр Молчанов иигэжэ сугларжа, ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдэжэ, һүүлээрнь тусхай хэмжээ ябуулга хараалжа байха гээшэ аргагүй һайн байха һэн гэжэ тэмдэглэбэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд тухай судна бүтээлгэ-заһабарилгын заводой токарь нүхэр М. Рандин хэлэбэ. Мүн «Механлит» заводой комсомол-залуушуулай коммунистическэ ажалай бригадын бригадир нүхэр Филиппов үгэ хэлээ.

Конференци дээрэ Бурядай совнархозой машина бүтээлгын управлениин техническо-үйлэдбэрилгын таһагай начальник нүхэр Фердер, «Механлит» заводой механическа цехын начальник нүхэр Санковец болон бусад олон хүнүүд үгэ хэлэжэ, үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхэ тушаа хэдэ хэдэн үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа.

Үйлэдбэриие саашадань оньһожоруулха, продукциин өөрынь үнэ сэн химдаруулха болон ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые конференци баталан абаа.

З. Злобина, КПСС-эй Советскэ райкомой промышленно-эмхидхэлэй таһагые даагша.

ҮДЭРЭЙ ТЕМЭДЭ

Аймагай, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсал

МТС-үүдэй хубилгагдажа, колхозуудта трактор, машинын худалдагдахада, тэрэниие зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха зорилго табигдаһан байгаа. Энэ зорилгые шиидхэхын тула партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудта хүдэлдэг хүтэлбэрилэгшэд машина, техникэ мэдэхэ, механизаторнуудай хүдэлмэри хинан шалгаха, тодорхой һайн туһаламжа үзүүлхэ уялгатай болоһон юм. Тиимэһээ тэдэниие хүдөө ажахын техникэтэй танилсуулха, тэрээндэ һургаха гээшэ хойшолуулашагүй, мүнөөдэрэй хэрэг болонхой.

Теэд ямар аргаар һургахаб, энэ һуралсалые хаана эмхидхэхэб? Энэ асуудал мүн партиин Тарбагатайн айкомой үмэнэ табигдажа, тэрэниие иигэжэ шиидхэһэн байна. КПСС-эй айкомой дэргэдэ партийна һургуули эмхидхэгдээ. Тэндэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр, партийна эхин организациин секретарьнар, партиин айкомой, аймгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд хамта 51 хүн һуралсана. Тэдэнэр һарадаа нэгэ дахин сугларжа, хоёр үдэрэй туршада 12 час һуралсадаг юм. Тиигэжэ хабарай тарилгын эхилтэр 84 часай программые дүүргэхэ түсэбтэй. Тэрэнэйнь 50 час техникэ шудалалгада, 34 час марксизм-ленинизмын теори үзэлгэдэ зорюулагдана.

Мүнөө үедэ тэдэнэр хоёр удаа сугларaад, программынгаа 24 часые дүүргээд байна. Жэшээнь, декабриин 18—19-дэ хоёрдохёо суглархадаа иимэ асуудалнуудые гараа: «Ревизионизм—уласхоорондын мүнөө үеын коммунистическэ хүдэлөөнэй гол аюул болоно». (2 час лекци), «Досооһоо носодог двигателиин хүдэлдэг гурим, мүн «КДМ-46», «ДТ-54», «Д-35», «ХТЗ-7» тракторай двигательнүүд» (2 час лекци), «КРН-4,2 культиватор» (2 час практика), «Уласхоорондын байдал» (2 час лекци), «С-80», «ДТ-54», «Беларусь», «ХТЗ-7» тракторай муфта сцеплени, тэрэнэй хүдэлдэг гурим» (2 час лекци), «С-80», «ДТ-54», «Беларусь», «ХТЗ-7» тракторнуудай передачын коробконууд, тэрэнэй хүдэлдэг гурим» (2 час).

Эдэ асуудалнуудаар мэргэжэл ехэтэй лекторнүүд, Тарбагатайн РТС-эй инженер-механигууд заадаг байна. Практическа хүдэлмэриие РТС-эй мастерскойдо гарадаг.

—Һарадаа хоёр удаа сугларжа, иимэ тон хэрэгтэй асуудалнуудаар хэшээл үнгэргэхэдэ тон зохид, маанадта угаа туһатай байна,—гэжэ һуралсажа байһан хүнүүд мэдүүлнэ.

Хэшээлнүүдынь КПСС-эй айкомой партийна кабинет соо, практика РТС-эй мастерскойдо үнгэргэгдэнэ. Трактор, машина үзэхэдөө РТС-һээ элдэб плакат, харуулан ойлгуулха хэрэгсэл асардаг юм.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын экономико шудалха талаар колхозуудай бригадирнууд болон фермые даагшадтай иимэ һуралсал һаяхан эмхидхэгдээ. Тэндэ хамтадаа 61 хүн һуралсажа эхилээ. Хэшээлынь КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан программаар үнгэргэгдэнэ.

Аймагай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые һургахын, мэргэжэлыень дээшэлүүлхын түлөө партиин айкомой хэжэ байһан хүдэлмэри һайшаалтай байна.

Б. Гылыков.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Хүдөөһөө ерэгшэдтэ тохёолдодог бэрхэшээлнүүд тухай

Бурят нютагай ниислэл Улан-Удэ хото улам болбосон түхэлтэй, гоё һайхан боложо байна. Город соо барилга олоор бодожо, ажалшадай амарха, сэнгэхэ газар олон болоо. Хэдэн шэнэ кинотеатр баригдаа. Автобус, такси бүри олошорбо, трамвай ябадаг болоо.

Тиигэбэшье арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха, тэдэнэй эрилтые гүйсэд хангаха талаар зарим дутагдалнууд үшөө бии байһаар. Жэшээнь, холын хүдөө тосхонһоо республикынгаа ниислэл хото ерэн гэхэдэ, хэдэн үдэрөөр байрлаха, хонохо байра олдодоггүй. Республикын поликлиникэдэ ерэһэн үбшэнтэндэ, наймаатайгаар колхозой дэлгүүртэ ерэгшэдтэ иимэ бэрхэтэй байдал тохёолдоно. Гоё һайхан гостиница бариха аргагүй байгаашье һаа, колхозой дэлгүүр шадар эдеэ хоол хадагалха сарайтай, подвалтай, халуун уһатай, хүнэй унтаха оронтой, автомашина оруулха хашаатай гэр бии болгохын аргагүй юм гү?

Городто үдэшэ орой болотор хүдэлдэг нэгэшье столово үгы юм. Хүдөөһөө орой ерэһэн хүн эдеэлхын тула ресторан орожо, адагынь хоёр час хүлеэнэ. Эндэ ходо хүн дүүрэн, һогтуушуул олон байдаг. Олон ушарта «ресторан хаалтатай» гэһэн гаршаг уншаад, бусаха саг ерэдэг. Мүн хүдөө нютаг ошохо автобус, таксинууд городһоо ехэнхидээ үглөөнэй 7—8 сагта гарана. Энэ үедэ нэгэшье столово нээлгээтэй байдаггүй. Тиимэһээ холын аймаг ошохо хүнүүд хэдэн час эдеэлэнгүй ябаха баатай болоно. Автобус, таксиин байдаг газарта халуун пирожки, сай худалдадаг газарые үглөөнэй 6 часһаа хүдэлгэдэг болгоходо яаха юм? Автобус, таксиин байдаг газарта түмэр замай вокзалайхиһаа дутуугүй олон хүн сугларжа, иишэ тиишээ ошоно. Тиимэһээ эндэхи гэр багададаг. Тэрэниие ехэ болгохо шухала гэжэ һанагдана. Мүн чемодан юумэеэ хадагалха газар хэрэгтэй байгаа.

Тиихэдэ бурят зоной дуратай эдеэ хоол бэлдэдэг тусхай столово үгы. Бурядуудһаа гадна манай эндэ аяншалгаар ерэгшэд бурят зоной байра байдалаар, эдихэ хоолоор һонирхоно ха юм. Мүн бурят үбгэд хүгшэдэй эдеэлээд гарахаар һүтэй ногоон сайһаа эхилээд, аарса, айраг, хүшөөһэ, тоһон, шанаһан, хуураһан талхан, бууза, бүхэлеэр шанаһан мяхан гэхэ мэтые бэлдэдэг столово бии болгоо һаа ехэ зохид байха һэн. Бурядуудһаа гадна ородуудшье бууза дуратайгаар эдинэ. Энэ эдеэе ажалшадай ходо хэрэглэдэг тула бууза шанаха жэгнүүр сэбэр һайханаар, ехэ, бага хэмжүүртэйгээр хэдэг болоо һаа һайн байгаа. Мүнөө олонхи столовонуудта бууза энэ тэрэ ведро соо шанагдана.

Мэргэжэл ехэтэй врачнарта бэеэ үзүүлхэ гэжэ хүдөө нютагуудһаа хүнүүд ерэнэ гээшэ. Харин тэдэнэртэ нэгэ бага ядаралтай ушар тохёолдоно. Врачта орохын тула ээлжээ абаха хэрэгтэй. Илангаяа невропатологто ээлжээ абахань бэрхэтэй юм. Зарим үбшэнтэнэй хэрэгтэй врачтаа орожо ядаһаар байтарнь хоёр, гурбан хоног үнгэрнэ. Үбэлэй хүйтэндэ, үглөөнэй 6—7 часта поликлиникын газаа ерэжэ, 2—3 час соо хүлеэхэнь үбгэд хүгшэдтэ, үбшэнтэндэ бэрхэтэй гээшэ. Тиимэһээ поликлиникын коридорые нэгэ бага эртэ нээжэ, тэдэниие дулаан гэр соо хүлеэлгэхэдэ болохо һэн. Хэдэн үдэр ябажа, арай гэжэ ээлжээ абаһан хүнэй зоболон энээгээр дүүрэдэггүй. Ород хэлэ мэдэхэгүй хүн үбшэн тухайгаа врачта ойлгуулжа шададаггүй. Поликлиникэдэ ерэһэн үбгэд хүгшэдтэ харгы зааха, ямар таһалгада орохыень хэлэхэ, үбшэн тухайнь врачта оршуулжа үгэхэ нэгэ сестра байбал ехэ һайн һэн. Поликлиникын таһалгануудай нэгэшье үүдэндэ бурядаар бэшэгдэһэн гаршаг харагданагүй.

Иимэ гаршаг городой зарим эмхи зургаанай, организациин газаа үгы.

Гадна бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн ном худалдаха хэрэгтэ ехэ дутагдал бии гэжэ һанагдана. Номой витринэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээнь, номой центральна магазинда орохо үүдэнэй хажууда витринын табяатай дээрэһээ эндэхи номуудые һайнаар харахын аргагүй юм. Юуб гэхэдэ, үүдэн ходо нээгдэжэ, хүнүүд орожо, гаража байдаг. Мүн ном худалдагшад номой удхые мэдэхэгүйһөө гадна, бурят хэлэ мэдэхэгүй тула ямар бурят номой бии, үгыень лаб хэлэжэ шаданагүй.

Дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха, хүдөөһөө ерэдэг ажалшадай эрилтые һайнаар хангаха хэрэгтэ Улан-Удын горгүйсэдком һаналаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ц. Дашидоржиев.

Ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй

Манай «Родина» колхозой гэшүүдэй дунда һүүлэй үедэ агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана. Агитаторнуудай хүсөөр һүүлэй үедэ ямаршье лекци, элидхэл болон элдэб һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Тэрээнһээ боложо колхознигууд дотоодын, гадаадын һонинуудтай саг үргэлжэ танилсадаггүй байха юм. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, агитаторнууд табигдаһан түсэбэйнгөө ёһоор хүдэлмэреэ ябуулнагүй.

Үшөө ноябрь һарада агитаторнууд сугларжа, ажал хүдэлмэреэ һайжаруулха тухай хэлсэһэн юм. Теэд хоёр һара тухай болзорой үнгэрбэшье, энэ шухала хүдэлмэри һэргээгдээгүй байһаар. Колхозой партийна, комсомолой организацинууд иимэ байдалай тохёолдоод байбашье, хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай.

В. Эрдынеев, Г. Данзанов, В. Чимитова болон бусад, колхозой гэшүүд.

Закамен.

Һайн дураараа нүүгшэдые колхозуудта олоор абаха

Республикымнай колхознигууд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, улам эдэбхитэйгээр ажаллажа байна.

Манай республикын колхознигууд мал ажалаа, мүн таряан ажалаа саашадань түргөөр хүгжөөхэ бүхы арга боломжотой. Жэшээнь, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоз үнгэрһэн 3 жэлэй турша соо 2 мянга гаран гектар шэнэ газар элдүүрилээ, үшөө 1800 гектар газар нэмэжэ элдүүрилхэ аргатай. Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз таряанайнгаа талмайе 1500 гектараар үргэдхөө, үшөө мянга гаран гектар газар ашаглаха арга боломжотой байна. Гэхэ зуура олохон колхозууд ажахыгаа улам түргөөр хүгжөөхэ аргатай байбашье, хүдэлмэришэдэй үсөөн дээрэһээ ехэхэн бэрхэшээлтэй ушарна.

Мухаршэбэрэй аймагай «Ошон» колхозой гэшүүн бүхэндэ 26 га таряалангай газар, 13 толгой томо эбэртэ бодо мал, Яруунын аймагай «Победа» колхозой гэшүүн бүхэндэ 15 гектар таряалан, 17 гектар сабшалан, 15 толгой эбэртэ бодо мал хүртэнэ. Тиимэһээ хүнүүдые колхозуудта һайн дураарнь олоор эльгээхэ гээшэ тон шухала байна.

Һүүлшын жэлнүүдтэ городуудһаа, хүдэлмэришэнэй тосхонууд, аймагай центрнүүд болон промышленна предприятинуудһаа республикын колхозуудта 2500 гаран бүлэнэр һайн дураараа нүүжэ ошоһон байна. Ерээдүйн долоон жэлэй туршада асари ехэ түсэбэй хараалагдаад байхада хүдөө нютагуудта бүри олон хүдэлмэришэд хэрэгтэй болохо юм. Колхозууд мүнөө үедэ орёо нарин хүдөө ажахын техникэтэй болонхой. Тиимэһээ тэдэнэртэ техникэ һайнаар мэдэхэ механигууд, электригүүд, токарьнууд слесарьнууд, трактористнууд, автомашина жолоодогшод хэрэгтэй байна.

Хүдэлмэришэ хүсөөр ехээр дуталдадаг Яруунын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Зэдын, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн аймагуудта 1959 ондо 500 айл һайн дураарань эльгээхээр хараалагданхай. Һүүлшын 2—3 жэлэй турша соо айлнуудые һайн дураарнь нүүлгэхэ ажал нилээд һайжараа. Колхозуудта нүүжэ ошогшодой бүлэнэр һуури дээрээ һайса түбхиноөд, үнэн сэхээр ажаллана.

Колхозууд нүүжэ ерэгшэдые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, шэнээр баригдаһан һаруул сэбэр гэрнүүдтэ оруулдаг, адуу малаар, эдеэ хоолоор хангадаг болонхой.

Республикын олохон колхозууд 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, айлнуудые городуудһаа, хүдэлмэришэдэй посёлогуудһаа колхозуудта олоор эльгээхэ тушаа хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень аймгүйсэдкомуудта, республикын Министрнүүдэй Советдэ хандана. Мүн тэрэшэлэн городуудай, хүдэлмэришэнэй посёлогуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта хандажа сэхэ бэшэг эльгээнэ.

Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд городуудай, хүдэлмэришэнэй посёлогуудай хүн зондо бэшэгээр хандаха зуураа, тэрээн дотороо иигэжэ бэшэнэ: «Колхозойнгоо экономикын хүгжэлтые хаража үзөөд, 1959 ондо 15-һаа үсөөн бэшэ бүлэнэрые колхоздо абахаар шиидээбди. Нүүжэ ерэгшэдые һайн байра байдалаар, эдеэ хоолоор, адуу малаар хангахабди.

Нүхэд хүдэлмэришэд, алба хаагшад манда хүдэлхээ ерыт! Сугтаа хүдэлжэ, Эхэ орондоо хилээмэ, мяха, нооһо, мүн хүдөө ажахын бусадшье продуктнуудые үгэхын түлөө тэмсэел».

Республикын бусадшье колхозууд городуудай, хүдэлмэришэнэй посёлогуудай ажалшадта иимэрхүү бэшэгүүдтэйгээр хандаһан байна.

Колхозууд үнгэрһэн 2—3 жэлэй турша соо нүүжэ ерэгшэдые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, тэдэнэртэ гэр байра үгэһэн, үхэр малаар, эдеэ хоолоор хангаһан байна. Гэбэл Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз 32 бүлэ, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоз 30 бүлэ, Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Улаан Туяа» колхозууд тус бүридөө 25 бүлэ, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 28 бүлэ гэшүүн болгожо абанхай.

Нүүжэ ерэгшэд колхоздо һайн дураараа ороод, үнэн сэхээр ажаллана Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо 1946 ондо нүүжэ ошоһон нүхэр Б. Цынгунов жэшээтэ һайнаар ажаллажа байна. Урдань түмэр зам дээрэ ажаллажа байһан энэ хүн 1957 ондо һамгантаяа хониной товарна фермэ дээрэ ажаллажа, 100 эхэ хонин бүриһөө 117 хурьга, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалаа. Ажалта үдэрнүүдтээ 15 центнер орооһо, 8 мянган түхэриг мүнгэ абаа. Мүн нэмэлтэ түлбэри болгон 4 хони, 2500 түхэриг мүнгэ абаһан байгаа. Цынгуновой бүлынхид мүнөө шэнэ гэртэ ажаһууна. Эдэнэр хубиингаа ажахыда 3 үхэр, 5 жэжэ малтай.

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нүүжэ ошоһон нүхэр Фасхутдинов бүлэнэртээ гахайн фермэдэ ажаллана. Энэ шэнэ бүлэ 1957 ондо 2000 ажалта үдэр оложо, тэрээндээ 8 мянга гаран түхэриг мүнгэ, 30 центнер орооһо абаһан юм. Нэмэлтэ түлбэри болгон тус бүридөө 300 килограмм шэгнүүритэй 3 гахай абаа. Нүхэр Фасхутдиновай бүлынхид шэнэ гэртэй болонхой. Хубиингаа ажахыда 5 үхэртэй, 12 жэжэ малтай юм.

Колхозуудта һайн дураараа нүүжэ ошохые хүсэгшэд республикадамнай нилээд олон байна. Республикын Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи хүдэлмэрилэгшэдые нүүлгэхэ таһагта нилээд олон мэдүүлгэнүүд оронхой. Тэдэнэр хүдөө нютагуудта гаража, колхозуудай ажахые хүгжөөлсэхэ хүсэлэнтэй.

Һайн дураараа нүүжэ ошогшодой бүлэнэрые һайн гэр байрануудаар хангаха асуудалай угаа шухала байбашье, зарим аймагуудай колхозууд энэ хэрэгтэ анхаралаа хүсэд табинагүй. Илангаяа Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Кяхтын аймагуудай колхозууд нүүжэ ерэгшэдтэ зорюулан гэрнүүдые удаанаар барина. Нүүжэ ерэгшэдтэ гэр байра бариха мүнгэ зөөри аймаг бүхэндэ хүсэд бии. Тиимэһээ эгээл мүнөөнһөө барилгын материалнуудые бэлдэжэ, барилгые дүй дүршэлтэй хүнүүдтэ даалгаха шухала байна. Нүүжэ ошоһон бүлэ бүхэндэ участок шадарай газар таһалжа үгэхэ, адуу малаар хангаха хэрэгтэй. Колхозуудта һайн дураараа орогшодто жэжэ мал, шубуу, абаха мүнгэ зээлеэр үгтэхэ ёһотой.

Колхозуудта нүүжэ ошогшодой бүлэнэрые хэрэгтэй бүхы юумээрнь хангаад, тэдэнэртэ таатай зохид ажал үгэхэ шухала. Тиихэдээ тэдэнэрэй мэргэжэлые хараадаа абалсаха байна.

Республикын колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һайн дураараа нүүжэ ошогшодые олоорнь абаад, тэдэнэртэ ажабайдалай һайн эрхэ байдал байгуулха зэргэтэй.

В. Окунев, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи хүдэлмэришэдые нүүлгэгшэдэй таһагые даагша.

Б. БАЗАРОН

Замай тэмдэглэл)*

7. ЛЕНИНСКЭ ХАДАДА

Ленинскэ хада дээрэхи М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй үндэр байшанда нэгэ амаралтын үдэр ошобобди. Тэрэ үдэр үүлэн боогнэрэн һанжаад, гушадахи дабхарһаа дээшээ харагдахагүй, оройнь үүлэн соо шурганхай байгаа. Ордон соо орожо, актова зал болон бусад таһагуудаар ябахада, һонирхолтой юумэнүүд барагдабагүй. Дэлхэйн эрдэмтэдэй зурагууд, хүшөөнүүд, элдэб эрдэмтэдэй хэжэ байдаг ажал, суглуулһан зүйлнүүд бүгэдэнһөө багсаахада, үнэхөөрөө ехэ эрдэмэй хүреэлэн эндэ гэжэ һанахаар болоно.

Университедэй спортын зал соо СССР-эй томо томо городуудһаа ерэһэн нютагай хүсэтэ штангистнуудай һорёон эхилхэсэ байба. Тэрээнииэ тогтожо харангүй үнгэрхын аргагүй. Эндэмнай орон соохи эгээн хүшэтэй хүнүүд хүндые үргэлгөөр шалгарха байна бшуу.

Тэдэ бүхэшүүлэй хамтын парад боложо, мүрысөөн эхилбэ. Бүгэдэ багжагар бэетэй олохон хүнэй һубарижа гараад, зэргэдэ зогсомсоор: хаанахи чемпион хэн гэдэг, хэды шэгнүүртэйб, хэдытэйб, хэзээнэй штангист бэ гэхэ мэтээр сулыень дуудана. Бүхэшүүл зэһэһэн бэеэ харуулаад, һөөргөө оронод.

Спортын уужам ехэ зал дундуур гурбан тэбхэр модон шала дэбдеэтэй. Тэрээн дээрэ бүхэшүүлэй үргэхэ штангнууд табяатай байна. Хажуу таладань столой саана хэдэн хүн—судьяпар һууна. Шала бүриин дүрбэн талада шадабари сэгнээшэд кнопко даража, улаан гү, али ногоон гэрэлээр һаналаа дамжуулна.

Эхилжэ үргэхын туладань дунда бэетэндэ 70 кг., хүндэшэг бэетэндэ 75 кг., хүндэ бэетэндэ 80 кг. шэгнүүртэй штангнууд табигдаад байна. Бүхэшүүл һубарлагаар гаража, үргөөд лэ үнгэрнэ. Хоёрдохёо үргэхэ болоходонь 2,5 кг. сахариг нэмээгээд байна. Тиигэһээр байтар зуу гаран килограмм үргэхэ хүнүүд үсөөн болоно. Хоёр гараараа штанг абажа, хэды дээрэ үргэбэшье, һүсыгөө үндылгөө һаа, бэедээ шударуулаа һаа — үргэжэ шадаагүйдэ тоологдохо байна ха юм. Амар хэрэг бэшэ!

Үшөө ондоо тээ, СССР-эй шатаршадай центральна клубта хүн зон багтажа ядатараа сугларанхай. Тэндэ Москва Ленинград хоёрой бэрхэ шатаршадай матч болоо. Алишье можодонь гроссмейстернүүд, мастернууд бии. 35—35 эрэшүүл, 5—5 эхэнэрнүүд туд бүридөө хоёр тур наадаа. Алиндашье суута шатаршад олон.

Эдэ шэлэгдэмэл командануудай хоорондо нүхэрэй хубяар матч үнгэргэлгэдэ дэлхэйн шатарша чемпион Ботвинник арбитр байгаа. Москвагай гроссмейстер Смысловой үлүү хүбүүтэй боломсоор Ленинградай гроссмейстер Спасский тэнсэхэ шадалтай байба. Түрүүшын үдэр москвагайхид 3 очкогоор түрүүлбэшье, үглөөдэрнь ахигдаһаар, эсэстээ 40:40 тоотойгоор тэнсэшоо.

Энэ мэтэ һонирхолтой тулалдаанууд элдэб түрэлэй спортоор ходо үнгэргэгдэжэ байбашье, бүгэдыень хараха аргагүй. РСФСР-эй уран зохёолшодой анхадуугаар съезд декабриин 7-до Кремлиин ехэ ордон соо нээгдээ һэн.

8. КРЕМЛЬ СОО

Хойто ороной сахигар ногоон шэлбэһэтэй, мүнгэлиг хашарһата хасууринууд Кремлиин ехэ ордоной хаяагаар таригданхай, зэлэрнэ. Мүшэр дээрэнь тогтоһон саһан мүшэтэжэ ялбана. Тэрэнэй хажуугаархи шулуун табсан дээгүүр РСФСР-эй элдэб үндэһэ яһатанай уран зохёолшод олоороо һубарилдан ордон худар оробо.

Хүн бүхэнэй сэдьхэл коммунизмын богоһодо тулгаһан шэнгеэр халина. Агууехэ Ленинэй ажаллаһан, ажаһууһан газарнууд эндэ ха юм. Ленинэй партиин ударидалга доро дүшөөд жэл соо совет арадай байгуулһан ажал хэрэг үнэхөөрөө адлидхашагүй гайхамшаг.

Имэ нангин хэрэгые зураглаһан хэды мянган боти номууд эндэ дэлгээтэй байгаб! Тэрээниие зураһан зураашадай түлөөлэгшэд мүн эндэ хамтараад һууна. РСФСР-эй дэбисхэр дээрэ, энэ жэлдэ гансахан ород хэлэн дээрэ мянгаад гаран нэрэтэй ном гараһан һаа—энэнь «үдэрэй гурбан ондоо дэбтэр хэблэгдэдэг байгаа» гэжэ эндэ хэлсэгдэнэ. Ондоо үндэһэ яһатанай хэлэн дээрэ хэды ном хэблэгдээ алтайб! Һая, революциһаа хойшо бэшэгтэй болоһон арадайшье түлөөлэгшэд адли алхамаар ябажа. ерэлсээд һууна бшуу.

Совет хүн зоной гайхамшагта дабшалтые бодото байдал дээрэһээнь үнэн сэхээр зураглаха һанал жүдхэмжэ бүгэдын сэдьхэлдэ хадуугдана. Мүнөө сагай түүхэтэ хурдан байдалһаа гээгдэнгүй, гүүрһаяа бариад, адли алхалалсаха зорилго зохёолшодой харгыгаар гэрэл сасаруулна.

Имэл даа, Москва мүнөөдэр! Харгын аяншаншье Москвада халта тогтожо, байдалынь хараа һаа, хэзээдэ мартагдашагүй шэнэ бодолоор тунажа, оюун сэдьхэлээ һэргэдэг ёһотой. «Ажал байдал хоёроо коммунистическэ гуримаар эмхидхэе» гэһэн хүсэтэ уряа мүн эндэһээ үүсхэгдээ. Эндэхи хүн зоной илдам налархай абаринь, хэзээдэ хүхюу, хүнгэн һонор ажалынь,—хүн бүхэндэ һайшаалта жэшээ болоно.

Москва.

Түгэсхэл. Эхининь 1958 оной декабриин 30-най номерто.

ЛОТЕРЕЙН БИЛЕДЭЙ ШҮҮБЭРИИН ТҮЛЭГДЭХЭ ГУРИМ

Шүүбэритэ хоёрдохи лотерейгээр тиражнь Ленинград городто боложо дүүрэбэ.

Тиражда арбан дүрбэн миллион шүүбэри дүрбэн зуу миллион түхэригтэ наадагдаһан байна. Тэдэнэйнь 13.945 мянган шүүбэринь эдлэлдэ тудаһан байха юм. Тэдэ эдлэлнүүд 392.275 мянган түхэригэй байха. Тиражда элдэб эдлэл шүүбэридэ тудахаһаа гадна, мүнгэн шүүбэринүүд оролсоно.

Мүнгэн шүүбэринүүдые нөөсэлгын кассанууд түлэхэ. Лотерейн биледүүдэй шүүбэри 1959 оной июниин 30 хүрэтэр түлэгдэхэ байна. Тэрэ болзорһоо үнгэрхэдөө лотерейн биледэй тудаһан шүүбэри түлэгдэхээ болихо байна.

Эдлэлдэ тудаһан шүүбэри худалдаанай организацяар дамжуулагдан лотерейн биледэй ээдтэ үгтэхэ юм. Тиихэдээ шүүбэринүүдынь Бурядай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын тусхайлан олоһон магазинуудһаа үгтэхэ байна. Шүүбэринүүдые Улан-Удэ городой Главунивермагай 1-дэхи Универмаг, горпромторгын 1-дэхи магазин түлэхэ болоно. Гадна табин түхэриг хүрэтэр түлэбэритэй шүүбэринүүдые эд бараа наймаалдаг бүхы магазинуудһаа абахада болохо.

Хүдөө нютагуудта шүүбэринүүдтэ тудаһан эдлэл районой, хүдөөгэй, культурна эд бараа худалдадаг магазинууд түлэхэ байна.

Эдлэлдэ тудаһан биледээ нөөсэлгын кассануудта харуулжа, тэндэ тэмдэглүүлээд, шүүбэреэ ямар магазинһаа абаха байһанаа заалгахада болоно.

Эдлэлдэ тудаһан лотерейн биледэй ээд шүүбэриингээ түлөөһэ өөһэдынгөө дураар мүнгөөрнь абажа шадаха байна.

РСФСР-эй Финансын министерство шүүбэритэ хоёрдохи лотерейгээр табин түхэриг хүрэтэр эдлэл абаха шүүбэридэ тудаһан биледүүдые нөөсэлгын кассануудта харуулангүй магазинуудһаа сэхэ абахые зүбшөөгөө.

Автомашина, мотоцикл, пианина, аккордион болон бусад томо шүүбэринүүдые СССР-эй Финансын министерствын гострудсберкассай, госкредидэй Главна управлениин нарядаар РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерствын посылторгоор дамжуулагдан ээдтэнь эльгээгдэхэ болоо.

Союзна ондоо республикануудта гаргагдаһан лотерейн биледүүдтэй хүнүүд шүүбэреэ өөһэдынгөө дураар дээрэ хэлэгдэһэн гуримай ёһоор Улан-Удын городой 301-дэхи нөөсэлгын центральна кассаһаа абажа болохо байна. Мүн нөөсэлгын энэ касса 5000 түхэриг хүрэтэрхи мүнгэн шүүбэринүүдые, тэрэшэлэн 5000 түхэриг хүрэтэр сэнтэй эдлэлдэ тудаһан шүүбэринүүдэй түлөөһэ мүнгөөрнь түлэхэ байна. Таба мянгаһаа дээшэ түхэригэй шүүбэринүүдые союзна республикануудай управлениинүүд түлэхэ юм.

Лотерейн биледээр табан зуун түхэриг хүрэтэр хэмжээтэй шүүбэри нөөсэлгын бүхы кассанууд түлэхэ, гадна 2500 түхэриг хүрэтэр шүүбэри нөөсэлгын центральна кассанууд, мүн нэгэдэхи разрядай нөөсэлгын кассанууд түлэжэ шадаха юм.

Республика соомнай түрүүшын ехэ шүүбэридэ тудаха золтой хүнүүд бии гээшэ. Лотерейн гуримай ёһоор республикадамнай 69 мянгаһаа үсөөн бэшэ шүүбэринүүд байха зэргэтэй.

Тусхай таблица абан сасуугаа нөөсэлгын кассанууд, мүн худалдаа наймаанай организацинууд шүүбэринүүдые түлэжэ эхилхэнь.

М. Халбаев.

МУЗЕЙДЭ ЭМХИДХЭГДЭҺЭН ВЫСТАВКЭ

Хизаар ороноо шэнжэлхэ Кяхтын музей Москвада болохоёо байһан бурядай литература, искусствын декадада бэлэдхэн, нарин уралалга ба шэмэглэлгээр выставкэ эмхидхэбэ. Энэ выставкэдэ уран гоёор бүтээгдэһэн 300 гаран экспонат табигданхай.

Выставкэдэ табигдаһан зүйлнүүдэй дунда уран һылүүр, торгон утаһаар оёгдоһон олон ондоо хэрэгсэл, бурят хубсаһан бии. Выставкэ харагшад хүүгэдэй 3-дахи байшангай, мүн Пионернүүдэй байшангай хүмүүжүүлэгшэдэй уралан бүтээһэн юумэнүүдээр илангаяа һонирхоно. Тэрэшэлэн гэрэй ээзэн эхэнэрнүүдэй дундаһаа Н. И. Дормачевагай бүтээһэн зүйл уран гоёынгоо талаар бусадайхиһаа онсо илгарна. Тэрэ эхэнэр «Запорожцууд», «Намар» гэжэ мэдээжэ зурагуудые олон үнгын торгон утаһаар тон зүбөөр оёһон байна.

Энээнһээ эгээл һайнуудынь шэлэгдэжэ, республиканска выставкэдэ абаашагдаха юм.

А. Китаев.

ОЛЗОТОЙ АГНУУРИ... Э. Пильманэй фотоэтюд.

Бага наһатай баатар хүбүүн

Хэблэлдэ урид хэлэгдэһэнэй ёһоор, Урда Казахстанай Каратасска машинно-тракторна станциин модошо дархан Миндула Нигматуллин гэгшындэ юрэ бусын томо ухибүүн түрэһэн байна.

ТАСС-эй корреспондент В. Торский һаяхан Нигматуллинайда нэгэ үдэр байжа, дүрбэ хүрөөгүй Миргалим хүбүүнэй ажабайдалые хараһан байна. Үглөөгүүр эртэ Миргалим бага ухибүүндэ таагүй элдэб юумэ хэжэ байба. Гэрэйнгээ хашаа соо байжа, врачын заабариин ёһоор физкультура хэнэ. Тиигэжэ байтараа хүбүүн дураа гутажа, гэнтэ бархиржархиба. Юун болооб?! һүүлдэ мэдэн гэһээ, эсэгэнь баатар хүбүүндээ оройдоо 5 килограммай гир үгэһэн байба. Теэд дүрбэ хүрөөгүй баатар хүбүүн хоёр гараараа пүүдэй гир хүнгэхэнөөр үргэдэг аад, эсэгэдээ дураа гутахань зүб байгаа ха.

Миргалим физкультура хэһэнэйнгээ һүүлдэ эжыдээ туһалжа эхилбэ. Нэгэ тэбэри түлеэ, ведро уһа эсарһанайнгаа һүүлдэ столойнгоо саана орожо, өөрынгөө һуури эзэлбэ. Тиигээд 8 пирожок, нэгэ табаг хворост эдижэ, 3 аяга сай уужархёо.

— Хүбүүндээ нэгэ доро ехээр юумэ эдюулдэггүйбди. Теэд дунда зэргэхэнээр эдеэлхэдээ 10 үндэгэ, нэгэ табаг шүлэ эдидэг юм,—гэжэ Миргалимай эжынь хөөрэнэ.

Хүбүүн үшөө час үнгэрөөд байхада эдихэ юумэ баһа эрижэ байгаа һэн. Хүбүүнэй эхэ Зайнап һонирхолтой олон юумэ хөөрэжэ үгөө. Тэрэнэй хүбүүниинь гарахадаа 4 томо шүдэтэй, яһала хомхойшье байгаа. Түрэһөөр 16-дахи хоногтоо хара хилээмэ эдижэ эхилһэн байна. 3 һаратай болоод байхадаа аяар 18 килограмм татаа. Мүнөө энэ хүбүүн гутал үмдэхэ дурагүй, үбэлэй сагта хүлыень хабшадаггүй калошо үмдөөд ябана.

Миргалим ухибүүн лэ һанаа хойшо наадаха дуратай. 110 сантиметр үндэртэй, гаһар шираг хүсэтэй һэн туладаа нилээд томохон ухибүүдые гасаалжархидаг байна. Һаяхан нэгэтэ наадажа байтараа ойлгомторгүйгөөр үрөөһэн гараараа хүршэ айлайнгаа 15-тай Каракиз басагые унатар дайражархёо.

Баатар хүбүүн ухаан бодолойнгоо талаар өөрынгөө наһанһаа онсо илгардаг. Нэгэ иимэ ушар болоһон байна. Нэгэтэ эжынь ханада байһан хара буд тээшэ хараад, зүү һабагшалжа байба ха. Энээниие хаража байһан Миргалим эжынгээ хажууда томоотойхоноор ерээд, гарыень гэрэл тээшэ харуулаад:

—Иихэдээ зүүнэйш һүбэ харагдаха байха,—гэжэ хүбүүн хэлээ.

Миргалим бэеэрээ гаһар томохон арбатай хүбүүнэй зэргэ. Эсэгынгээ дотор самса үмдэхэдэнь, тэрэнь зүйдэлөөрөө хангиран алдадаг байна. (ТАСС-эй мэдээсэлһээ).

Шэнэ эм

Владивостогой фармацефтическэ фабрика шэнэ эм бии болгобо. Тэрэнь заманиха гэжэ нэрэтэй хээрын ургамалай үндэһэнэй шүүһээр хэгдэһэн байна. Энэ ургамал Приморско хизаарта ургадаг юм. Химическэ шэнжэлэлгэ хээд байхада заманиха ургамалай үндэһэнэй шүүһэн шанарайнгаа талаар хүн үбһэнһөө (женьшеньһээ) дутуугүй байба.

Заманиха ургамал хүн үбһэнһөө эндэ элбэгээр ургадагшье һаа, эмдэ ородог эгээл хомор ургамалнуудай нэгэн болоно. Энэ шэнэ эмые хэрэгтэй зэргээрнь элбэгээр үйлэдбэрилдэг болохын тулада Приморско хизаарта заманиха ургуулха тусхай плантацинууд байгуулагдаха байна.

(ТАСС).

БОКС

Боксоор эрэшүүл, эдиршүүлэй дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болобо.

Энэ мүрысөөндэ спортын мастернууд Бадмаев, Жигмитов хабаадалсаагүй. Туд бүриин түрүү һуури эзэлэлгэдэ хүнгэн бэетэй спортсмен Раднаев, хүнгэншэг бэетэй Аморжипов, хүнгэхэн бэетэй Семенов, Тармаев гэгшэд илаа. Дундуур шэгнүүрэй бэетэнэй дунда Шулунов, дундаһаа дээгүүр шэгнүүрэй бэетэй Нечипорчук, дундаһаа бүри дээхэнүүр шэгнүүрэй бэетэй Фролов, хүндэшэг бэетэй Посохов гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлээ.

Эдиршүүлэй бүлэгтэ гушан гурбан хүн хабаадалсаа. Хоёр үдэр соо болоһон шанга тулалдаанай һүүлээр Цуй-ю-сен, Ягодинский, Булах, Содномов, Башинов, Баланов, Тапхаев, Плеханов, Цыбикдоржиев, Шалыгин гэгшэд илаа.

А. Игумнов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Америкын арадта Н. С. Хрущевой эльгээһэн шэнэ жэлэй бэшэгые Америкын радиостанцинууд дамжуулаа

НЬЮ-ЙОРК, январиин 2. (ТАСС). Америкын арадта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой шэнэ жэлээр дашарамдуулан эльгээһэн бэшэгые «Мьючуал бродкастинг систем» гэжэ системын радиостанцинууд январиин 2-то Москвагай сагаар 04.05, Нью-Йоркын сагаар январиин 1-нэй 20 час 45 минутада дамжуулаа. 1959 ондо эб найрамдал һайнаар хангагдаха аабза гэжэ этигэжэ байһанаа Н. С. Хрущев бэшэг соогоо элишэлэн мэдүүлээ. Амгалан ёһоор шиидхэхын аргагүй арсалдаатай гү, али шиидхэгдэхэгүй асуудал байхагүй гэжэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ. Америкын арадта һайниие хүсэжэ байһыень бүхы совет арадуудай зүгһөө Н. С. Хрущев дамжуулаа.

Н. С. Хрущевой бэшэгые СССР-эй элшэн сайд М. А. Меньшиков уншаһан байна. Бэшэгые дамжуулхын урда тээ, мүн тэрэшэлэн уншагдаһанай һүүлээр СССР-эй гүрэнэй гимн дуулагдаа.

Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин командованиин мэдээсэл

КАИР, январиин 1. (ТАСС). Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин командованиин мэдээсэл үсэгэлдэр толилогдоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Нэгэ үдэрэй турша соо декабриин 27-до Алжирай партизанска отрядууд Франциин сэрэгүүдэй лагерьнуудта 13 дахин гэнэдхэжэ добтолоо. Мүн энэ үдэр Алжирай национально-сүлөөрэлгын армиин частьнуудай Франциин сэрэгүүдэй хоорондо хоёр шанга тулалдаан болоо.

Байлдаанай үедэ Франциин сэрэгүүдһээ 115 хүн алуулаа, 154 хүн шархатаа. Франциин долоон солдат Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин тала руу ороһон байна. Ехэ хэмжээнэй буу зэбсэг, һомо хэрэгсэл буляажа абтаа. Алжирай патриодууд Франциин хоёр самолёт буудажа унагаагаа, сэрэгэй 6 автомашина усадхаа.

КУБАДАХИ БАЙДАЛ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 1. (ТАСС). Кубада восстани хэгшэдэй сэрэгүүдэй амжалтатайгаар ябуулга хэһэнэй ашаар, Америкын табимал генерал Батистын шанга засаг унагаагдаа. Батист өөртөө дүтэ шадар байһан хүнүүдтэй хамта оронһоо зугадан гаража ошохо баатай болоһон байна.

Америкын информационно агентствонуудай мэдээсэһэнэй ёһоор, Батист зугадан ошохынгоо урда тээ армиин дээдэ зэргэтэ офицернүүдтэй зүблөө хээд, иигэжэ мэдүүлһэн байгаа. Би оронһоо гаража ошохомни. Засаг түрэ генерал Эллохио Кантильо гэгшэ түрүүтэй сэрэгэй бүлэгэй мэдэлдэ дамжуулан үгтэбэ гээшэ. Генерал Эллохио Кантильо гэгшын толгойлдог сэрэгэй бүлэг Кубагай верховно сүүдэй гэшүүн Карлос Пьедр гэгшые Кубагай саг зуурын президентээр томилоод, сэрэгэй бүлэгэй тараагдаһан тухай мэдүүлһэн байгаа.

Тэрэнэй һүүлээр восстани хэгшэдэй хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэй бүлэгые мэдэрэнгүйгөөр, өөрынгөө түлөөлэгшэ Мануэль Уррутиа гэгшые Кубагай саг зуурын президентээр томилоо.

Кубада восстани хэгшэд радиогоор мэдүүлгэ хэбэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 1. (ТАСС). Кубада восстани хэгшэдэй хүтэлбэрилэгшэ д-р Фидель Кастро гэгшын восстани хэгшэдэй радиогоор хандаһан иимэ удхатай хандалгые Юнайтед Пресс интернейшнл агентство Гаванаһаа дамжуулаа:

«Һүүлшын событинууд манай восстани хэгшэдэй хүсэнүүд ябуулгануудаа болюулаа гэһэн удхатай бэшэ юм. Манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ байлдаа үргэлжэлүүлхэ...

Восстани хэгшэдэй хүсэнүүдэй һүүлшын үдэрнүүдтэ хэһэн байлдаанай ашаар шанга засаг унагаагдаба. Дайн байлдаан генеральна командованиин захиралтын гаратар үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Арад зонһоо нюусаар ямаршье хэлсээн хэгдэхэ ёһогүй! Батисттай ямаршье хэлсээ баталжа болохогүй! 7 жэл соо тэмсэл хээд байхадаа, Батистын шанга засаг шэнги засагай дахяад тогтоогдохо ябадал гаргуулха ёһогүйбди. Хэндэшье этигэжэ, мэхэлүүлхэ ёһогүйбди! Һэрэмжэ ехэтэй байгты!»

«Революцида харша ямаршье ябуулга зайсуулхаар» бэлэн байгты гэжэ энэ хандалга хүдэлмэришэдые уряална.

Кубада восстани хэгшэд Сантьяга городые эзэлээ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 2. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Гаванаһаа дамжуулһанай ёһоор Фидель Кастро, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд Сантьяго городто ороо. Армиин гарнизоной бэеэ тушааха тухай мүнөө хэлсээн боложо байнхай. Буугаа хуряахыень, тэдэнэй үмэнэ Кастро урда тээнь эрилтэ хэһэн байха юм.

Мануэль Уррутиа Кубагай саг зуурын президентээр томилогдобо

НЬЮ-ЙОРК, январиин 2. (ТАСС). Юнайтед Пресс интернейшнл агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кубада восстани хэгшэд республикын саг зуурын президентээр судья д-р Мануэль Уррутиа гэгшые томилһон байна.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00929. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4749